

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΖ' • ΤΕΥΧΟΣ 8 • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247
e-mail «Εφημερίου»: lhatzifoti@hotmail.com

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Κλάδος Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
Νικόλαος Κάλτζιας
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 - 115 21 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 - Fax 210-7272.380
<http://www.apostoliki-diakonia.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπισκοπικά Γράμματα

Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελώου ..... σελ. 3

Θρησκευτική Παιδεία

κ. Μ. Γ. Βαρβούνη ..... σελ. 4-5

Ἡ χρήση τοῦ Πλάτωνα στοῦ ἑνατο κεφάλαιο
τῆς «Πραγματείας πρὸς τοὺς Νέους»
τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

κ. Γεωργίου Ἀθ. Τσούτσου ..... σελ. 6-8

Κριτήρια πού... «μπάζουν»

Ἀρχιμ. κ. Γρηγορίου Λίχα ..... σελ. 9

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν ..... σελ. 10-17

Ἡ ἀρχέγονος δικαιοσύνη

Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς

Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ ..... σελ. 18-19

«Τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος»

Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμοῦ ..... σελ. 20-21

Μεγάλες μορφές πού ἔφυγαν ..... σελ. 22-23

Καπετὰν Κώττας:

Ὁ πρῶτος τῶν πρῶτων

κ. Νικολάου Τούλια ..... σελ. 24-26

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

κ. Κωνσταντίνου Χολέβα ..... σελ. 27-28

Βιβλιο-Δισκο-παρουσιάσεις ..... σελ. 29

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ:

Πρωτ. κ. Στυλιανοῦ Ἀνανιάδη ..... σελ. 30

Φωτογραφικά Στιγμιότυπα ..... σελ. 31

ΕΞΟΦΥΛΛΟ: Ἡ λοβέλια εἶναι γιγάντιο φυτό πού συναντᾶται στὶς σαβάνες τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Κένυας. Μπορεῖ νὰ φτάσει σὲ ὕψος ἑννέα μέτρων Ἀνθίζει μόνο μιὰ φορὰ στὴν διάρκεια τῆς ὑπαρξῆς της. Στὴ φωτογραφία ἕνας μικρὸς μελιφάγος τρέφεται μὲ τὸ νέκταρ μιᾶς γιγάντιας λοβέλιας μὲ ἀντάλλαγμα τὴν ἐπικοινωνία πού θὰ τὴ γονιμοποιήσει. Τὸ μεγαλεῖο καὶ ἡ ὁμορφιά τῆς Δημιουργίας σὲ ὅλη τὴ λαμπρότητά τους. Ἡ φωτογραφία εἶναι ἀπὸ τὴν ἔκδοση «Παγκόσμια Κληρονομιά Unesco, Προστατευόμενες φυσικὲς περιοχές».

Ἐπισκοπικά Γράμματα

Ἀγαπητέ Συμπρεσβύτερε,

Μιά συνήθης ἀφορμὴ ἐκνευρισμοῦ καὶ ἀνάρμοστης συμπεριφορᾶς τῶν Ἱερέων Ἐφημερίων εἶναι ἡ ἀπαιτητικὴ καὶ ἀνάρμοστη συμπεριφορὰ μερικῶν λαϊκῶν ἐνοριτῶν. Οἱ λαϊκοὶ ἐνοριῖτες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, στὴ Χώρα μας, εἶναι συνήθως ἀπλοὶ ἄνθρωποι, μὲ λίγα μορφωτικὰ προσόντα, μιᾶς κάποιας ἡλικίας, ταλαιπωρημένοι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὶς δυσκολίες καὶ τὶς περιπέτειες τῆς ζωῆς. Εἶναι φυσικό, λοιπόν, νὰ μὴ ξέρουν πῶς νὰ μιλήσουν στὸν ἱερέα, πῶς νὰ συμπεριφερθοῦν, πῶς καὶ πότε νὰ ζητοῦν ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τους.

Ὁ μόνος τρόπος νὰ ἀποφεύγεις τὸν ἐκνευρισμὸ, ἀγαπητέ ἀδελφέ, εἶναι ἡ κατανόηση. Νὰ μάθεις νὰ κατανοεῖς τὸν ὅποιοδήποτε ἐνοριτὴ σου. Ὅχι μόνο τὸν εὐσεβῆ, τὸν εὐγενῆ, τὸν μορφωμένο, τὸ νέο, τὸν καλοντυμένο, τὸν πλούσιο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀμόρφωτο, τὸν ἄξεστο, τὸν κακοντυμένο, τὸν δύστροπο, τὸν γέροντα καὶ τὴ γερόντισσα... Χρησιμοποίησε κάθε σχετικὴ περίπτωσι ἀνάρμοστης συμπεριφορᾶς ἐνοριτῶν σου ὡς ἄσκηση κατανόησης καὶ ἀνοχῆς.

Ἐνας πρακτικὸς τρόπος γιὰ νὰ τὸ πετύχεις αὐτὸ εἶναι νὰ σκέπτεσαι τὸ «παιχνίδι τῆς διελκυστίνδας»: ἐὰν καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι τραβοῦν τὸ τεντωμένο σχοινί, ἢ ὁ ἓνας ἢ καὶ οἱ δύο θὰ πέσουν κάτω... Ὅταν, λοιπόν, κάποιος σέ προκαλεῖ «νὰ τραβήξεις καὶ σὺ τὸ σχοινί», εἶναι προτιμότερο νὰ μὴ μπεῖς σ' αὐτὴ τὴ διαδικασία. Διότι, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ πέσεις καὶ σὺ...

«Δὸς τόπω τῇ ὀργῇ» (Ρωμ. ιβ' 19). Μὴν ὑψώνεις καὶ σὺ τὴ φωνή, ὅταν ὁ συνομιλητῆς σου ἀρχίζει νὰ κραυγάζει. Ὅταν κάποιος ἀνάβει τὴ «φωτιά» τοῦ διαπληκτισμοῦ νὰ προσπαθεῖς νὰ ρίχνεις νερὸ καὶ ὄχι λάδι. Ὅταν διαπιστώνεις ὅτι δὲν ὑπάρχει τρόπος συνεννόησης, «ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται» (Ματθ. κζ' 24), νὰ διακόπτεις ἀμέσως τὴ συζήτηση.

Ἐνας ἄλλος τρόπος νὰ ἀποφεύγεις τὸν ἐκνευρισμὸ εἶναι πνευματικός. Ὅταν προκαλεῖσαι, πρὶν ἀνοιξεις τὰ χεῖλη σου νὰ ἀπαντήσεις, κάνε νοερά μὲ ἐπίκληση ἀμέσης βοήθειας: «ἄγιε Ἄγγελε!» «ἄγιε... (τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ)! Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀκαριαῖο. Ὅταν ἀνοιξεις τὰ χεῖλη σου, ὁ λόγος ποῦ θὰ βγεῖ θὰ εἶναι ὁ σωτὸς.

Μὲ ὅσα σημείωσα πρὶν ἀνω γίνεται φανερό, ὅτι, γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση παρόμοιων περιπτώσεων ἢ χρῆση τῆς λογικῆς εἶναι ἀναποτελεσματικὴ. Μὴ προσπαθεῖς, λοιπόν, ἄσκοπα νὰ δώσεις λογικὴ ἀπαντήσι στὸν ἑξαλλο συνομιλητῆ σου. Ἀνέβασε τὴν ἐπικοινωνία σου μὲ τὰ πρόσωπα αὐτὰ σὲ ψηλότερο ἐπίπεδο. Καὶ κάλεσε τὸν συνομιλητῆ σου νὰ δεῖτε τὸ ὅποιοδήποτε πρόβλημα μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα εἰρήνης, τῆς συνδιαλλαγῆς, τῆς προσευχῆς, ὅταν, μάλιστα, βρίσκεσθε μέσα στὸν ἱερὸ χῶρο τοῦ Ναοῦ, ὅπου, τὶς εἰκόνες τῶν Ἁγίων φωτίζουν τὰ καντήλια τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ!

Μὲ πολλές εὐχὲς
Ὁ Ἄ. Ε.

Τήν έπικαιρότητα τών τελευταίων μηνών άπασχολεί, έκτός τών άλλων, και τó ζήτημα τής τύχης τού μαθήματος τών θρησκευτικών στην Μέση Έκπαίδευση. Άκούμε και διαβάζουμε όλοι ότi τó μάθημα θά γίνει προαιρετικό, άνεξαρτήτως τού θρησκευόματος τού μαθητή, ένώ μέχρι σήμερα μπορούσαν από αυτό νά έξαιρούνται, κατόπιν αίτήσεώς τους, οί μη χριστιανοί. Καί θεωρείται μάλιστα αυτό, από όρισμένους, μεγάλη κατάκτηση τής δημοκρατικής εκπαίδευσης για τόν τόπο μας.

Φοβούμαι ότi τó μέλλον και τά άποτελέσματα τής «κατάκτησης» αυτής θά είναι παρόμοια με τούς καρπούς τών κατά καιρούς εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, πού έφτασαν στο σημείο νά παράγουν, και νά στέλνουν στα ΑΕΙ για άνώτερες σπουδές, παιδιά πού δέν έχουν, συχνά, στοιχειώ-

άποκόβεται έτσι ένα όλόκληρο κομμάτι τής παραδοσιακής μας εκπαίδευσης, με τρόπο πού θά έπιφέρει άκόμη δυσμενέστερες έπιπτώσεις στην ήδη βεβαρημένη μαθησιακή κατάσταση τών άποφοίτων τών σχολείων μας.

Κακώς όρισμένοι πιστεύουν, έπιδεικνύοντας έναν άνεξήγητο συμπλεγματοισμό έναντι τής Όρθοδοξίας και τής Έκκλησίας, ότi ή θρησκευτική παιδεία άποτελεί άναχρονισμό. Η διδασκαλία τών θρησκευτικών, πέρα από πληροφορίες, άπαραίτητες για τήν μετά λόγου γνώσεως έπιβίωση στον σύγχρονο πολυπολιτισμικό και πολυθρησκευτικό κόσμο μας, συμβάλλει άποφασιστικά και στην ήθικη διαπαιδαγώγηση τών νέων, καθώς προβάλλει ανάγλυφα και ύποδείγματα ζωής και δράσης, σύμφωνα με τόν λόγο άγάπης και καταλλαγής τού Εύαγγελίου. Τό πόσο

Θρησκευτική Παιδεία

Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ

Άναπληρωτής Καθηγητής
του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

δεις γνώσεις έλληνικής γλώσσας, ούτε τήν παραμικρή ίκανότητα για κριτική και άφαιρετική σκέψη. Καί μάλιστα οί έξελίξεις αυτές δρομολογούνται, παραδόξως, σε μία περίοδο κατά τήν όποία όλο και περισσότεροι πνευματικοί άνθρωποι και διανοούμενοι τής χώρας μας διαπιστώνουν τήν ένδεια τής προσφερόμενης στα σχολεία παιδείας, αλλά και τήν ανάγκη έπιστροφής σε παλαιές, δοκιμασμένες και παραδοσιακές εκπαιδευτικές πρακτικές, μαζί με τήν άναπόδραστη επανεισαγωγή στην Μέση Έκπαίδευσή μας γλωσσικών μαθημάτων πού θά καλλιεργούν τήν οικείωση τού μαθητή με τήν πλουσιώτατη έλληνική γραμματειακή παράδοση, διαχρονικά.

Ένώ, λοιπόν, θά περίμενε κανείς ένίσχυση τού μαθήματος τής Θρησκευτικής Άγωγής, άκόμη και με τήν θρησκευολογική άπόχρωση πού στα άναλυτικά προγράμματα όρισμένων τάξεων είχε επικρατήσει, με τήν εισαγωγή και διδασκαλία κειμένων από τήν Καινή Διαθήκη και τούς Πατέρες τής Έκκλησίας, τά όποία ένιοτε προσφέρονται για τήν διδασκαλία τής άρχαίας έλληνικής μέσω εύλήπτων και διδακτικών παραδειγμάτων, ξαφνικά άνατρέπεται όλόκληρο τó τοπίο. Καί

άπαραίτητο είναι αυτό στις μέρες μας εύκολα μπορεί κανείς νά τó διαπιστώσει άκούγοντας τις ειδήσεις για κάθε είδους έγκληματικές συμπεριφορές, πού γεμίζουν καθημερινά τά δελτία τών ειδήσεων. Κακώς συγχέεται, από όρισμένους, ή θρησκευτική εκπαίδευση με τó κατηχητικό έργο, πού άσκούν οί ένορίες μας, και όπωσδήποτε είναι έξωσχολική προαιρετική δραστηριότητα. Άντιθέτως, είναι τó μάθημα τών θρησκευτικών πού θά διδάξει στο νέο τά στοιχεία εκείνα πού χρειάζεται για νά συνειδητοποιήσει και νά βιώσει τήν ταυτότητά του στο σύγχρονο κόσμο μας, ώστε στα πλαίσια τής παγκοσμιοποίησης νά μήν ίσοπεδοθούν συνειδήσεις και παραδόσεις.

Λαός χωρίς πλήρη έπίγνωση τής πνευματικής και ιστορικής του ταυτότητας, τής Θρησκείας και τής έθνικης του ύπόστασης, δέν θά έπιβιώσει αυθύπαρκτα στην έποχή τής παγκοσμιοποίησης, αλλά θά μεταβληθεί άμαχητί στον «παγκοσμιοποιημένο πολτό» πού όνειρεύονται και άπεργάζονται πολλοί διεθνείς παράγοντες και μηχανισμοί. Καί για τόν έλληνικό λαό, Γένος και Όρθοδοξία, Ιστορία και Παράδοση, Θρησκευτική Άγωγή και Ιστορική Γνώση άποτελούν καταστάσεις και παράγοντες τόσο στενά συνδεδεμένους, ώστε νά είναι πλέον άξεδιάλυτοι. Πρέπει λοιπόν νά συλλογιστούμε τις μελλοντικές συνέπειες πριν βιαστούμε νά προχωρήσουμε σε έπιλογές έπιφανειακά «προοδευτικές», αλλά κατ' ουσίαν βαθύτατα συντηρητικές και όπισθοδρομικές για τήν μελλοντική πορεία τού έλληνικού λαού, τή

στιγμή μάλιστα που καθημερινά καλούμαστε να απαντούμε στην προκλητικότητα και στον έθνικισμό των γειτονικών μας λαών, πανταχούθεν, διαθέτοντας ως μόνα αποτελεσματικά όπλα την ιστορία, την πνευματικότητα και την παράδοσή μας, έθνική και θρησκευτική.

Ειδικά μάλιστα όσον αφορά στον θρησκευόμενο ελληνικό λαό, το μάθημα των θρησκευτικών αποτελεί ουσιαστική σπουδή πνευματικής αλλά και έθνικης αὐτογνωσίας, καθώς φέρνει το νέο σε έπαφή με τις αξίες εκείνες που στήριξαν το γένος σε περιόδους δοκιμασιών και σε καταστάσεις δουλείας, ώστε να έδραιωθεί κατόπιν ή πολιτική και έθνική αὐθυπαρξία του, με σκληρούς μάλιστα άγῶνες. Ὑπό τους όρους αυτούς, ή ουσιαστική περιθωριοποίηση της θρησκευτικής άγωγής στα σχολεία μας θα αποτελέσει πλήγμα τόσο στην πνευματική και ήθική συγκρότηση, όσο και στην μορφοποίηση του έθνικου φρονήματος των νέων μας, και μάλιστα σε έποχή κατά την όποια ποι-

κίλες συνθήκες κατατείνουν στην άλλοτρίωση και στην αποξένωση από την παράδοσή μας.

Δέν είμαι όπαδός των θεωριών συνωμοσίας, και δέν θα ήθελα υπό τό πρίσμα αυτό να έρμηνεύσω τις σχετικές με την θρησκευτική εκπαίδευση άποφάσεις. Ὡστόσο, νομίζω πώς οί δυσμενείς επιπτώσεις αυτών των εξέλιξεων είναι τόσο έξόφθαλμα προφανείς, ώστε κανείς δέν μπορεί εκ των ύστερων να ισχυριστεί ότι δέν τις είχε ύπολογίσει. Βεβαίως, ή Έκκλησία θα πράξει τό χρέος της, αναλαμβάνοντας την ένημέρωση του λαού, και καλύπτοντας, με τό δικό της πνευματικό έργο τό κενό, ή στάση όμως τής πολιτείας επί του θέματος είναι, κατ' έμέ κριτή, μέχρι σήμερα ανεξήγητη.

Νομίζω ότι δέν είναι άργά, και ότι οί όποιες άποφάσεις μπορούν να αναθεωρηθούν, με γνώμονα πάντοτε τό ύψηλό αίσθημα ευθύνης που πρέπει να διακατέχει όλες τις πολιτικές ήγεσίες μας, ένώπιον τής παράδοσης, αλλά και του σχεδιαζόμενου μέλλοντος του Γένους μας.

Ἀθήναι, 2 Ἰουλίου 2008

Πανος. Ἀρχιμ. Κύριλλον Μισιακούλην, Ἐκδό-
την του περ. Ἐφημέριος, Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα.

Πανοσιολογιώτατε,

Μέ πραγματική κατάπληξη είδα να αναφέρεται στην σ. 19 του τεύχους Μαΐου του περιοδικού Ἐφημέριος ο άοίδιμος Καθηγούμενος τής Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Γορτυνίας π. Θεόκτιστος Ἀλεξόπουλος (τόν όποιο πρωτοσυνήνητσα τό 1937 στην Λογγοβάρδα) ως Ἀρχιμ. Θεοφύλακτος Ἀγγελόπουλος! Τόση έγκυρότητα έχουν τα δημοσιευόμενα σε έπίσημο όργανο τής Έκκλησίας τής Ελλάδος; (sic) Θα μπορούσε να αναφερθεί ότι μαζί με άλλους Λογγοβαρδίτες πολέμησε στην πρώτη γραμμή στον έλληνοϊταλικό πόλεμο και ότι δημοσιεύθηκε τό πολυ ένδιαφέρον ήμερολόγιό του (Ἀρχιμ. Θεοκτίστου Ἀλεξοπούλου, Ἡμερολόγιον. Τό Ὀδοιπορικό ένός μοναχού στον πόλεμο του '40, Ἀθήνα, 1999), του όποίου προτάσσεται βιογραφία του. Στην ίδια σελίδα υπάρχει και άλλη άνακρίβεια. Ὁ π. Ἰσίδωρος Κρικρῆς δέν διετέλεσε ήγούμενος τής Μονῆς τής Πάτμου τα έτη 1975-1997, αλλά ένηλλάσσετο εις την ήγουμενίαν με τον άρχιμ. Θεοδώρητον Μπουρνῆν, μέχρι τής προώρου (και μοιραίας δια την μονήν) έκδημίας του περι τα μέσα τής δεκαετίας του 1980. Τόν π. Θεοδώρητον ένθυμούμαι ήγούμενον τό 1985.

Μετὰ τιμῆς, Π. Α. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Σημείωση τής ύπευθύνου

Τό τελευταίο που θα ήθελε ή ύπογραφομένη θα ήταν να ύπάρξει λάθος, και μάλιστα τόσο έξόφθαλμο και άδικαιολόγητο, σε άναφορά σε σημαντική μορφή του μοναχισμού τής έποχής μας, τον άοίδιμο Καθηγούμενο τής Ἱ. Μ. Τιμ. Προδρόμου Γορτυνίας Θεόκτιστο Ἀλεξόπουλο. Γι' αυτό και ζητούμε εκ βαθέων συγγνώμη από τους άναγνώστες μας. Μερικές φορές γίνονται λάθη άκόμη και στα αυτονόητα, όπως μπορεί κανείς να διαπιστώσει και στην έπιστολή του πολυ γνωστού και σεβαστού για τις μελέτες και τις έρευνές του όμ. καθηγητού και Ἀκαδημαϊκού κ. Βοκοτοπούλου, τον όποιο εύχαριστούμε θερμώς για την έπισήμανση. Θα ήθελα μόνον να παρατηρήσω ότι στο κείμενο για τον μακαριστό έπίσκοπο Τράλλεων, φίλο σεβαστό και πολυκλαυστο του Ἱ. Μ. Χατζηφώτη και τής οικογενείας μας δέν έγινε προσπάθεια βιογραφίας του αλλά άπλως καταθέσεως τής αγάπης μας, ή όποία είναι άνάλογη και για τον έπίσης άείμνηστο φίλο πνευματικό, Προηγούμενο τής Ἱ. Μ. Θεολόγου Πάτμου Θεοδώρητο Μπουρνῆ. Ἀπό τό 1979 έως και τό 1999 σχεδόν άνελλιπώς βρισκόμαστε εκεί τουλάχιστον κάθε Πάσχα. Ἐπομένως στην περίπτωση αυτή δέν ύπήρχε ιστορικό λάθος αλλά συνοπτική «άφήγηση». Ἀλλωστε ήταν και τό μόνο ένυπόγραφο «μνημόσυνο» στο τεύχος εκείνο.

Με τιμή

Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη

Ἡ χρήση τοῦ Πλάτωνα στο ἕνατο κεφάλαιο τῆς «Πραγματείας πρὸς τοὺς Νέους» τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

Γεωργίου Ἀθ. Τσούτσου

Κατὰ τὶς τελευταῖες δεκαετίες πολλές μελέτες εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας γιὰ τὴ σχέση Ἑλληνισμοῦ-Χριστιανισμοῦ. Ἡ πραγματεία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου «Πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ἀφέλονται λόγων» ἀπέτελεσε καὶ ἀποτελεῖ θεμελιῶδες τμῆμα τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας. Ἡ σημασία τῆς ὑπῆρξε μεγάλη στὴν Ἀναγέννηση ὁπότε καὶ ἐξεδόθη εἴκοσι φορές σὲ διάστημα σαράντα ἐτῶν (1459-1500) θεωρηθεῖσα ὡς τὸ κύριο ἔργο περὶ τῆς ἀξίας τῶν κλασικῶν σπουδῶν. [Μπρατσιώτης Παν., Ἡ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἐπιβίωσις τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς «Δελτίο τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν», ἀρ. 1 Ἀθήνα 1939, σελ. 8 (ἀνάτυπο)]. Τὸν 18ο αἰῶνα ὁ ἑλληνικὸς διαφωτισμὸς ἀπὸ τὸ ὡς ἄνω ἔργο ἀντλεῖ ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν ἀντίκρουση ἐμπειριστικῶν, αἰσθησιοκρατικῶν καὶ ἐν γένει ὕλιστικῶν τάσεων. [Κονδύλης Παν., Ὁ Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς, οἱ φιλοσοφικὲς ιδέες, Ἀθήνα 2007, σελ. 107-108].

Στὸ ἕνατο κεφάλαιο αὐτοῦ τοῦ σπουδαίου ἔργου ὁ Μέγας Βασίλειος ὑποστηρίζει πὼς μετὰ τὴ βοήθεια καὶ τῆς φιλοσοφίας (ἐκτὸς τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς) μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε τὰ σωματικὰ πάθη καὶ νὰ καθαρῶμε τὴν ψυχὴ μας. Τὴν φιλοσοφία ὁμως νοεῖ κυρίως ὡς μέσον καὶ μέθοδο ἀσκήσεως. Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ τῆς καθάρσεως τῆς

ψυχῆς, πρέπει, μεταξύ ἄλλων, νὰ χειριζόμαστε τὰ αἰσθητήρια ὄργανα κατὰ τέτοιο τρόπο ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ὁ αἰσθησιασμὸς καὶ ἡ ἡδονοθηρία.

Ὁ συγγραφέας ἐπικαλεῖται τὴν ταυτότητα τῶν πλατωνικῶν ἀπόψεων ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω καὶ τεκμηριώνει τόσο τὶς δικές του θέσεις ὅσο καὶ τὶς πλατωνικὲς στὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου (13,14) «...τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας» καὶ πρὸς Γαλάτας (5, 16) «Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελήσητε». Ὁ Β. Τατάκης ἐπισημαίνει τὴν συγγένεια τῶν ὡς ἄνω ἀπόψεων τοῦ Πλάτωνα μετὰ τὸ χριστιανικὸ πνεῦμα ὅπως αὐτὸ ἐκφράζεται ἐν προκειμένῳ ἀπὸ τὸν Μέγα Βασίλειο.

Πολλοὶ μελετητὲς θεωροῦν ὅτι ὁ Πλάτων ἀπορρίπτει τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, καὶ παραθέτουν σχετικὲς κρίσεις κατὰ τὴν ἀνάλυση τοῦ ἕνατου κεφαλαίου τῆς Πραγματείας «Πρὸς τοὺς Νέους». Ἐπὶ παραδείγματι ὁ Ν. Τζιράκης στὸ ἀξιόλογο βιβλίο του γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειο καὶ τὸν ἑλληνισμὸ ἀναφέρει χωρὶς ἄλλη ἐπεξήγηση τὰ ἑξῆς: Ἡ ἐρμηνευτικὴ προσέγγιση τοῦ κειμένου στὴν φράση «οὐ δὴ οὖν τῷ σώματι δουλευτέον, ὅτι μὴ πάσα ἀνάγκη» δηλαδὴ (μόνον ἔτσι δὲν θὰ εἴμαστε δοῦλοι τοῦ σώματος στὸ ὅποιο ὁμως θὰ παρέχουμε ὅσα τοῦ εἶναι ἀναγκαῖα) χρειάζεται μεγάλη προσοχή. Τοῦτο, κατὰ τὸν συγγραφέα, «...ἐπειδὴ, δηλαδὴ, ὁ Βασίλειος χρησιμοποιοῖ τὴν πλατωνικὴ ὀρολογία γιὰ τὸ σῶμα, εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθεῖ καὶ ἀποδέκτης τῆς σχετικῆς διδασκαλίας, πού εἶναι καταδικαστικὴ γιὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα». [Τζιράκης Νίκ., Μέγας Βασίλειος καὶ Ἑλληνισμὸς, Ἀθήνα 1998, σελ. 107-108].

Κατὰ τὴν ἀνάλυση τοῦ ἕνατου κεφαλαίου ὁ Θ. Ζήσης σχολιάζει τὸ ζήτημα τῆς ὑπερβολικῆς περιποιήσεως τοῦ σώματος καὶ γράφει πὼς «τόσο ὁ Πλάτων πού θεωρεῖ τὸ σῶμα κατοικητήριο τῆς ψυχῆς καὶ ὑποδεέστερό της, ὅσο καὶ ὁ Παῦλος πού τὸ θεωρεῖ ναὸ τοῦ “ἐν ἡμῖν” ἁγίου πνεύματος καὶ τοῦ “ζῶντος Θεοῦ”

συμβουλευούν τη μέτρια διατροφή του γιατί έτσι θα αποφεύγονται σοβαρές συνέπειες για την ψυχή και θα καταστέλλονται οι σαρκικές ήδονές».

Πέραν όμως της διατροφής, ο Μέγας Βασίλειος διαπιστώνει ταυτότητα αντιλήψεων μεταξύ αυτού, του Πλάτωνα και του Άποστόλου Παύλου ως προς το ότι το σώμα «...τόσο μόνο πρέπει να φροντίζουμε, όσο είναι αρκετό να το έχουμε βοηθό (να μάς υπηρετεί) στη φιλοσοφία, όπως λέει ο Πλάτων, παρόμοια προς όσα αναφέρει ο Παῦλος». (*Τοσοῦτον ἀνθεκτέον τοῦ σώματος ὅσον, φησὶ Πλάτων, ὑπηρεσίαν φιλοσοφία κτωμένους, εἰκότα πού λέγων τῷ Παύλῳ, ὃς παραινεί μηδεμίαν χρῆναι τοῦ σώματος πρόνοιαν ἔχειν εἰς ἐπιθυμιῶν ἀφορμήν*). [Ζήσης Θ., Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ θύραθεν παιδεία, Ἀθήνα χ.χ., σελ. 84-85]. Ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ ἐνάτου κεφαλαίου προκύπτει ὅτι τόσο ὁ Μέγας Βασίλειος ὅσο καὶ ὁ Πλάτων ἀποδίδουν τὴν ἴδια σημασία στὸ ρόλο τοῦ σώματος στὴν προσπάθεια γιὰ τὴν κάθαρση τῆς ψυχῆς καὶ κατ' ἐπέκταση στὶς μεταξὺ τοῦ σώματος καὶ ψυχῆς σχέσεις.

Ἀπὸ πλευρᾶς φυσιολογίας ὁ καθηγητὴς Μποζώνης δὲν θεωρεῖ ὅτι ὁ Πλάτων ὑποβαθμίζει τὸν ὑλικὸ παράγοντα. Ἐπισημαίνει μεταξὺ ἄλλων ὅτι μπορεῖ ὁ Πλάτων «...να ἐκφράζεται ὑποτιμητικὰ γιὰ τὴν αἴσθησι “ὡς μηδὲν ὑγιὲς ποιοῦσαν” ἀλλὰ δὲν ἀγνοεῖ τὴν λειτουργικότητά της, ὅταν αὐτὴ δὲν ἀνταγωνίζεται τὴν νόηση, ὅπως αὐτὸ ἀποδεικνύεται στὸν “Τίμαιο”. Ἡ ὑπερβολὴ τοῦ “Φαίδωνος” ὑπογραμμίζει τὴν ὑπεροχὴ τοῦ πνεύματος τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος εὐκολὰ λησμονεῖ καὶ ὑποτιμᾷ. Περιορίζεται στὴ βιολογικὴ φάση τῆς ζωῆς του, ἡ ὁποία ἐκτρέφει τὴν ψευδαίσθησι, ὅτι τὸ σωματοειδὲς ἔχει τὴν ἀποκλειστικότητα». Ὁ Πλάτων γνωρίζει ὅτι ἡ ψυχὴ λειτουργεῖ μέσῳ τοῦ σώματος γι' αὐτὸ καὶ προκρίνει δίαιτα καὶ συνεχτὴ ἄσκηση ἐνῶ ἐξετάζει ἕνα πρὸς ἕνα τὰ αἰσθητήρια ὄργανα. [Μποζώνης Γ., «Ἡ πλατωνικὴ ψυχολογία ὡς αὐτογνωσία», εἰς «Παρνασσός» τόμ. ΜΑ', Ἀθήνα 1999, σελ. 39-41 (ἀνάτυπο)]. Συνεπῶς, ἐκτιμοῦμε ὅτι, ὅταν ὁ Πλάτων χαρακτηρίζει τὸ σώμα ὡς «δεσποτῆριο» τῆς ψυχῆς, ἀναφέρεται στὸν ὑλόφρονα ἄνθρωπο.

Ἀναλύοντας τὸν «Φαίδρο» ὁ Ἰωάννης Θεοδωρακόπουλος ὑποστηρίζει μεταξὺ ἄλλων ὅτι

«εἶναι βασικὴ ἀρχὴ τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας νὰ χωρίζη τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ ὄχι μόνον μέσα στὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ καὶ μέσα σ' ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ χωρισμὸς μάλιστα αὐτὸς ἐντείνεται τόσο στὸν “Φαίδωνα” ὥστε σκοπὸς τῆς ζωῆς εἶναι ἡ μελέτη τοῦ θανάτου. Αὐτὴ ὅμως εἶναι ἡ μία ὄψη τοῦ προβλήματος. Ἡ ἄλλη εἶναι, ὅτι ὁ Πλάτων χωρίζει γιὰ νὰ ἐνώση. Ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ συναιρέσει τὸν διχασμὸ αὐτὸν τοῦ ἀνθρώπου σὲ ἀνώτερη ἐνότητα, αὐτὴν ποὺ ἀποτελεῖ τὴν προσωπικότητα. Ὁ χωρισμὸς λοιπὸν εἶναι περισσότερο μεθοδικός». [Θεοδωρακόπουλος Ἰωάν., Πλάτωνος Φαίδρος, Εἰσαγωγή, ἀρχαῖο καὶ νέο κείμενο μὲ σχόλια, Ἀθήνα 1948, σελ. 207].

Θεωροῦμε ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος δὲν υἱοθετεῖ ἀπλῶς τὴν πλατωνικὴ ὀρολογία στὸ ἔνατο κεφάλαιο ἀλλὰ εἰσχωρεῖ βαθύτερα στὸ πνεῦμα της. Κατὰ τὸν Π. Χρήστου, ἐνῶ ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει ὅτι «διὰ τὴν ψυχὴν καρπὸς εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄχαρι τὸ νὰ ἐπενδύη τὸν καρπὸν μὲ τὴν θύραθεν σοφίαν ὡς εἶδος σκέπης καὶ κοσμήματος... στὴν πραγματικότητα ἡ θύραθεν σοφία εἶναι δι' αὐτὸν κάτι περισσότερον, εἶναι οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς θεολογίας του». Πέραν τῆς “Πραγματείας πρὸς τοὺς Νέους”, ὁ Χρήστου δέχεται ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος «διὰ τὴν παρουσιάσιν» τῆς περὶ Θεοῦ ἰδέας «ἀναγκαίως ὑπετάχθη εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς τρεχούσης τότε ὀρολογίας καὶ μεθόδου τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας». Τονίζει βεβαίως ὁ ἐμβριθὴς μελετητὴς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὅτι «ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα, τὸσον αὐτοῦ ὅσον καὶ ὀλοκλήρου τῆς ὀρθοδοξίας, παραμένει καθαρῶς χριστιανικὴ, χωρὶς περιττὰς ἐπιφορτίσεις οὔτε ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴν οὔτε ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν...».

Κατὰ τὸν γράφοντα ὁ Μέγας Βασίλειος υἱοθετεῖ τὴν πλατωνικὴ μέθοδο πλέον τῆς ὀρολογίας, ὄχι στὸ σύνολό της, ἀλλὰ στὸ τμήμα ἐκεῖνο ποὺ τὴ συνδέει μὲ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο στὸ εἰδικὸ περιεχόμενον τοῦ ἐνάτου κεφαλαίου τῆς Πραγματείας «Πρὸς τοὺς Νέους». Ἡ ἐννοια τῆς μεθοδολογικῆς διακρίσεως ποὺ χρησιμοποιοῦμε ἐδῶ δὲν σχετίζεται μὲ τὴν βασικὴ μεθοδολογικὴ πρόσβαση στὴν ἀλήθεια ἢ ὁποία κατὰ τὸν Πλάτωνα εἶναι ἡ διαλεκτικὴ. Μὲ τὸν ὄρο «μέθοδο» ἐννοοῦμε ὅτι γιὰ τίς καταστάσεις

του επίγειου βίου μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε παραδείγματα από την φιλοσοφική περιγραφή του βίου και της τέχνης, όπως αυτό συμβαίνει με τη χρήση από τον Μέγα Βασίλειο του Πλάτωνα.

“Όπως σημειώνει γενικότερα ο Χρήστου, ή ανθρωπολογία του Μεγάλου Βασιλείου «... διατηρεί τον δυναμισμόν ο οποίος προέρχεται από την χριστιανικήν παράστασιν της μεταβάσεως από της εικόνας εις την όμοίωσιν, αλλά συγχρόνως μαρτυρεί μίαν πλατωνίζουσαν δυαρχικήν τάσιν, διά της οποίας ή μὲν ψυχή έμφανίζεται ως ο κατ’ έξοχήν άνθρωπος, τὸ δέ σῶμα ύποχωρεῖ εις τὸ παρασκήνιον». [Χρήστου Παν., ‘Ο Μέγας Βασίλειος ΑΒ 27, Θεσσαλονίκη 1978, σελ. 240-241]. Σχετικά με την «Πραγματεία προς τους Νέους» ο Κ. Μουρατίδης παρατηρεί ότι «παρά τον θαυμασμόν του όμως προς την άριστουργηματικήν κατασκευήν του σώματος και την άναγνώρισιν ότι ψυχή και σῶμα αποτελούν τον άνθρωπον, ο Μ. Βασίλειος ποιείται αξιολόγησιν μεταξύ αυτών, δεδομένου ότι τὸ οὐσιώδες συστατικόν του ανθρώπου είναι ή ψυχή εις ήν άναφέρεται ή κατ’ εικόνα του Θεοῦ δημιουργία του ανθρώπου, διὸ και άποδίδων την πρώτην θέσιν εις την ψυχὴν χαρακτηρίζει αυτήν ως τον ήγεμόνα νοῦν ή τὸ ήγεμονικόν του ανθρωπίνου βίου». [Μουρατίδης Κ., ‘Η Ίατρική του σώματος τύπος της κατὰ ψυχὴν θεραπείας κατὰ την διδασκαλίαν του Μ. Βασιλείου, Ἀθήνα 1968, σελ. 9 (άνάπτυχο έκ της «Θεολογίας»)].

Τις διαπιστώσεις αυτές ενισχύει τὸ γεγονός ότι ο Μέγας Βασίλειος στο ὑπὸ εξέταση ἔνατο κεφάλαιο διευκρινίζει τὰ σημεῖα διαφωνίας του με τον Πλάτωνα, όπως λόγου χάρη την πλατωνική άπόρριψη της παιδαγωγικής αξίας των όμηρικῶν έπῶν. [Πετρουλάκης Νίκ., «Οί παιδαγωγικές ιδέες του Μεγάλου Βασιλείου στο έργο του Προς τους νέους όπως αν έξ έλληνικῶν ωφέλιοντο λόγων», εις «Τόλμη», τευχ. 78, Ἀθήνα 2007, σελ. 32-33]. Ἴσως όμως και ή διαφορά αυτή να είναι λιγότερο ριζική εάν σκεφθεῖ κανείς ότι ο Πλάτων κατηριάζει κυρίως την άπόδοση στους θεούς ανθρωπίνων άδυναμιῶν. Δέν φαίνεται να υπάρχει άσυμφωνία μεταξύ του πλατωνικοῦ έργου και του τρόπου που έρμηνεύει παιδαγωγικά ο Μέγας Βασίλειος άποσπάσματα των

όμηρικῶν έπῶν καθώς αυτά άφοροῦν πρωτίστως στην καλλιέργεια των άρετῶν.

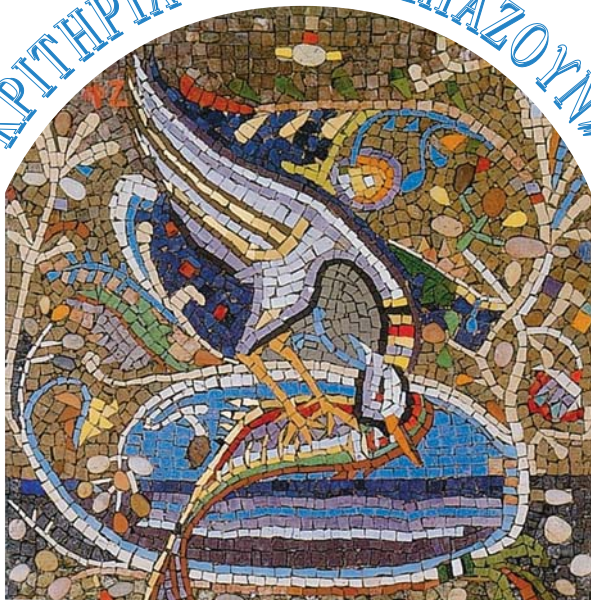
‘Ο Μέγας Βασίλειος, εν προκειμένῳ, θεωροῦμε ότι παίρνει στοιχεῖα άσκητικότητας και από τον Πλάτωνα και τὰ έντάσσει στο πλαίσιο της χριστοκεντρικής άσκήσεως. Ὡς προς τή σχέση ψυχῆς και σώματος χρησιμοποιεῖ όρολογία και έννοιολογικά σχήματα πλατωνικά όπως ο διαχωρισμός ψυχῆς και σώματος τον όποιο όμως έρμηνεύει χριστοκεντρικά.

Ἡ αντίθετη άποψη έκπροσωπεῖται από μελετητές όπως ο Στυλ. Παπαδόπουλος, που δέχεται ότι «ή πλατωνική και στωική ανθρωπολογία και ήθική βρίσκεται πληθωρική στο “Προς τους νέους” και “Εις τὸ πρόσεχε σεαυτῶ”» και ότι «ή περιφρόνηση άκόμα στο σῶμα είναι διάχυτη στα έργα αυτά, όπως και σε άλλα, κατ’ αντίθεση προς τή βιβλική θεώρηση του ανθρώπου ως ενιαίου όλου, ως άπολύτου ένότητος. Εὐτυχῶς ο Βασίλειος ξεπέρασε γρήγορα την έπήρεια της έλληνικής φιλοσοφικής σκέψεως και θεμελιώθηκε στέρα στην ανθρωπολογία και την κτισιολογία της Ἐκκλησίας, όποτε ή φιλοσοφική ήθικολογία έγινε ήθος και φρόνημα έκκλησιαστικό». [Παπαδόπουλος Στυλ., «Θεολογική πορεία του Μεγάλου Βασιλείου», εις «Ἰδιοπροσωπία του Νέου Ἐλληνισμού», δεύτερος τόμος, Ἀθήνα 1983, σελ. 135-138]. Ἀμφισβητεῖται έδῶ από τον συγγραφέα ή συμφωνία των ως άνω έργων του Μεγάλου Βασιλείου με τή “βιβλική θεώρηση του ανθρώπου” αλλά και ή έρμηνεία που δίδει ο Μέγας Βασίλειος στις Ἐπιστολές του Ἀποστόλου Παύλου.

Εν κατακλείδι σημειώνουμε ότι τυχόν διαφορές και αντιθέσεις μεταξύ της πλατωνικής διδασκαλίας και της χριστιανικής θεολογίας τυγχάνουν αντικείμενο προβληματισμοῦ σε ποικίλα ζητήματα των σχέσεων ψυχῆς και σώματος. Παράδειγμα άποτελεῖ ή διερεύνηση της ψυχοσωματικής ένότητος του ανθρώπου με βάση την αρχή της μετενσαρκώσεως εν σχέσει προς την χριστιανική ψυχοσωματική ένότητα. [Μητρ. Περγάμου Ἰωάννης, «Σχέσις Ἐλληνισμού και Χριστιανισμού», εις Ἐλληνισμός και Χριστιανισμός - Εισηγήσεις του «Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος», Ἀθήνα 2004, σελ. 28-29].

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΥ... «ΜΠΑΖΟΥΝ»

Διατείνονται πολλοί ότι: ή έπιτυχία είναι μέγεθος μετρήσιμο· υπόκειται σε έκτιμήσεις με κλίμακες, ζυγαριές και μεζούρες. Όμως άμεσα εγείρεται θέμα για τή ποιές είναι οι μεζούρες, αυτά τή σταθμά πού θά τήν ζυγίσουμε. Μήπως είναι λευκά, νοθευμένα, κάλπικα; Κρίνοντας άπό τή γενικότερο μέρδεμα τής Κοινωνίας, είναι –σχεδόν– βέβαιο ότι οι άξιολογήσεις της θά είναι θολές και έπισφαλείς.

Πρίν δύο μήνες έδωσε συνέντευξη σε γνωστή έφημερίδα ό τραγουδιστής τού πιό «μέγαλου» έλληνικού black metal συγκροτήματος (πού έχει βλάσφημο όνομα, γι' αυτό, συστελλόμενος, τή παρασιωπώ). Στην έρώτηση τού δημοσιογράφου: «Άντιμετώπισατε δυσκολία τού (βλάσφημου) όνόματός σας;», ό νεαρός τραγουδιστής είπε με άφοπλιστική άνεση: «Τή όνομά μας μās έκλεισε κάποιες πόρτες, αλλά μās άνοιξε τόσες άλλες, ιδίως στό νεανικό κοινό, ώστε δέν συζητάμε καν για έμπόδιο. Άφοϋ ή ζωή δικαίωσε πλήρως τήν έπιλογή τού όνόματός μας» (!!).

Είναι νά μένει έκθαμβος κανείς με τή ρηκό, ώφελιμοθηρικό και άμοραλιστικό σκεπτικό αυτό τού νεαρού. «Ήρθαν ευκαιρίες - δικαιώνεται αυτόματα τή (βλάσφημο) όνομα». Τή θέμα είναι νά πουλάς, έστω κι αν ξεπουλάς τή πάντα. Κριτήριό όρθότητας και όρθολογικής διευθέτησης τών υποθέσεων σου και τών ύπαρχόντων σου, αν βρεθούν κάποιος πού θά «σέ... δικαιώσουν».

Πάντοτε ό καιροσκοπισμός και ό άρριβισμός ήταν μεγάλες μαστιγες για τήν πνευματική ζωή. Είναι άδιανόητο για ένα σοβαρό Χριστιανό νά ρυθμίζει τήν Πίστη του και τή στάση ζωής του ανάλογα με τή ποιές ευκαιρίες τού παρουσιάζονται. «Τακτική άνετης πρόσβασης (open door policy)» "Όταν, δηλαδή, άνοίγει μιá δυνατότητα, νά θεωρούμε θεάρεστο-εϋλογημένο-έπιβεβλημένο νά «μπουκάρουμε». Αυτό παραπέμπει σε έσχατο εϋτελισμό, σε έξαχρείωση και άναισχυντία. Έπειδή ό Θεός δέν σε έμποδίζει, δέν σημαίνει ότι είναι τή θέλημά Του νά συνεχίσεις νά προχωράς σε πορείες άπαραδέκτες (διάβαζε: δαιμονικές). Μπορεί νά ρχονται κέρδη και έσοδα, μ'ά δέν προσπορίζουν έπιτυχία και ευτυχία. Είναι ό άπατηλός άντικατοπτρισμός τής έρημης ζωής σου. Και σε καθλώνει στό τέλμα.

Άρχιμ. Γρηγορίου Γ. Λίχα

Ό «διαχειριστικός έλεγχος» πού θά έπακολουθήσει, ή Κρίση τού Χριστού, θά ξεσκοπίσει κάθε σκιερή πτυχή, με κριτήρια πού έχουν προκαθοριστεί σαφώς, και όχι με τήν άποδοχή κάποιων (έστω, πολλών) συνανθρώπων μας. Δέν θά δικαιώσει ποτέ ό Κύριος τέτοιες έπιλογές «της άρπαχτής και της ζούλας». Σίγουρα, έπυλογεί πλούσια όσους Τόν σέβονται και Τόν αγαπών. «Τοίς αγαπώσιν τόν Θεόν πάντα συνεργεί εις αγαθόν» (Ρωμ. 8,28). Προηγείται ό σεβασμός και ή αγάπη τού Θεού, και μετά θά σταλούν οι ευλογίες Του. Και όχι, αν κάποιες περιστάσεις φαντάζουν προσβάσιμες και εύκολοκατόρθωτες, είναι αυτόχρημα έγκεκριμένες και θεάρεστες.

Οί όντως θεάρεστες καταστάσεις θά είναι αυτές πού θά θριαμβεύσουν. Κι αν καθυστερήσει –άνθρωπίνος– πολύ ό «θρίαμβός τους», ούτε νά άγχωνόμαστε ούτε νά άποθαρρνόμαστε. Άλλά νά προσβλέπουμε σταθερά σ' Έκείνον.

ΚΑΙ τώρα ΚΑΙ πάντα: «Εϋλογημένος ό άνθρωπος, ός πέποιθεν επί τῷ Κυρίῳ, και ήν Κύριος ή έλπίς αυτού» (Ίερ. 17,7). Αυτό «κάνει τή διαφορά» στη χαώδη Κοινωνία μας. Τά υπόλοιπα είναι τελικά άκρως σαθρά· και άργά ή γρήγορα όδηγοϋν στις «μεγάλες έκπληξεις», με άμφίβολο happy-end· και χωρίς άναστροφή.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Το έτήσιο σεμινάριο τής Σ.Φ.Ε.Β.Α. στην Κόνιτσα

Πραγματοποιήθηκε στην Ί. Μ. Ταξιαρχών Κονίτσης, από 25-27 Ιουλίου 2008 με συμμετοχή δεκάδων στελεχών απ' όλη την Ελλάδα, το έτήσιο Σεμινάριο τής Σ.Φ.Ε.Β.Α. υπό την πνευματική καθοδήγηση του Σεβ. Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης κ. Ανδρέου. Εισηγήσεις έκαναν α) ο φιλόλογος και πρώην Λυκειάρχης κ. Ν. Υφαντής με θέμα: «Οί Έλληνες Βλάχοι τής Βορείου Ήπειρου», β) ο εκπαιδευτικός κ. Γεώργιος Κουκούτας με θέμα: «Τσάμηδες: Προ-

κλήσεις στο παρόν – άπειλή για το μέλλον», γ) Ο πρόεδρος τής Έπαρχιακής Έπιτροπής Θεσσαλονίκης Φ. Κεμετσετζίδης με θέμα: «Η έλληνική εκπαίδευση στην Άλβανία σήμερα», και ο πολιτικός έπιστήμων κ. Κ. Χολέβας με θέμα: «Οί σύγχρονες γεωπολιτικές εξελίξεις στα Βαλκάνια και ή Βόρειος Ήπειρος». Τέλος, ο Σεβ. κ. Ανδρέας, στην εισήγησή του με θέμα: «Η επανάσταση (Χουριέτ) τών Νεοτούρκων – εκατό χρόνια: Ιούλιος 1908-Ιούλιος 2008», αναφέρθηκε στο περίγραμμα τής εποχής τών άρχων τού 20ού αι. και παρουσίασε διεξοδικά τις όλθριες συνέπειες τής επανάστασης σε βάρος τών ύπόδουλων λαών τής τότε Όθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η ολοκλήρωση τών έργασιών τού Σεμιναρίου βρήκε τούς συμμετέχοντες να ανανεώνουν την απόφασή τους για συνέχιση τού άγώνα, με τελικό στόχο την έδραϊωση τής Αυτονομίας στο χώρο τής Β. Ήπειρου στη βάση τού πρωτοκόλλου τής Κερκύρας και όσων προβλέπουν οί διευθύνεις συνθήκες.

Ο Έορτασμός τού θαύματος τού Άγίου Σπυρίδωνος στην Κέρκυρα

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα ολοκληρώθηκαν στην Κέρκυρα τó απόγευμα τής Τετάρτης 13 Αυγούστου 2008 οί εκδηλώσεις για τήν επέτειο τού θαύματος Άγίου Σπυρίδωνος, με τó όποιο διέσωσε τó νησί από τήν έπιδρομή τών Άγαρηνών τó 1716. Τελέστηκε μεγάλη λιτανεία τού σκηνώματος τού Άγίου τó πρωί τής 11.08.08 Αυγούστου 2008, με τήν συμμετοχή τών Σεβ. Μητροπολιτών Λαρίσης και Τυρνάβου κ. Ίγνατίου, Φθιώτιδος κ. Νικολάου, Ζιχνών και Νευροκοπίου κ. Ίεροθέου, Κορίνθου κ. Διονυσίου και τού Έπισκόπου Κανώπου κ. Σπυρίδωνος, τών άρχων τού τόπου και πλήθους πιστών. Οί Σεβασμιώτατοι κήρυξαν τόν Θ. Λόγο στis άλλεπάλληλες λατρευτικές εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια τών εκδηλώσεων. Κατά τήν λιτανεία ό Σεβ. Κερκύρας κ.

Νεκτάριος τέλεσε δέηση και σε προσφώνησή του προς τούς πολυπληθείς προσκυνητές τόνισε μεταξύ άλλων ότι ή ζωή τού Άγίου Σπυρίδωνος άποτελεί τόν μόνο τρόπο άληθινής έλευθερίας. Τó απόγευμα τής 13.08.08 τελέστηκε ή Άκολουθία τής Παρακλήσεως και τó σκηνωμα τού Άγίου επαναποθετήθηκε στην λάρνακα (μπάσματα).

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Ὁ έορτασμός τῆς Κοιμήσεως

Τὴν Πέμπτη καὶ τὴν Παρασκευή, 14η καὶ 15η Αὐγούστου, πραγματοποιήθηκαν στὸ νησί τῆς Μεγαλόχαρης μὲ κάθε λαμπρότητα πανηγυρικές λειτουργικές καὶ θρησκευτικές ἐκδηλώσεις γιὰ τὴν έορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, προεξάρχοντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου, συμπαραστατουμένου καὶ ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Λαρίσης κ. Ἰγνάτιο, Φθιώτιδος κ. Νικόλαο καὶ Χαλκίδος κ. Χρυσόστομο, τὶς ὁποῖες λάμπρυναν μὲ τὴν παρουσία τους ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κ. Παπούλιας, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κ. Καραμανλῆς, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως κ. Γ. Παπανδρέου, ἐκπρόσωποι τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, οἱ Ἀρχηγοὶ τοῦ Στόλου καὶ τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, ὁ Γ. Γραμματέας τῆς Περιφέρειας κ. Χ. Κόκκινος, οἱ Βουλευτὲς Κυκλάδων κα Ἀ. Μανούσου, κ. Π. Ρήγας καὶ Ἰω. Βρούτσης, ὁ Νομάρχης Κυκλάδων κ. Δ. Μπαίλας, ὁ Ἐπαρχὸς Τήνου καὶ οἱ τοπικὲς Δημοτικὲς Ἀρχές. Τὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς παρακολούθησαν χιλιάδες πιστῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Ἐξωτερικό. Τὴν παραμονὴ τῆς Ἑορτῆς, Πέμπτη, 14 Αὐγούστου, τελέσθηκε στὸν Πανίερο Ναὸ τῆς Εὐαγγελιστρίας Πανηγυρικὸς Πολυαρχιερατικὸς Ἑσπερινός, προεξάρχοντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου. Πρὸ τοῦ πέρα-

τος τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας ὁ Σεβ. ὑποδεχόμενος γιὰ δευτέρη φορά τὸν Μακαριώτατο στὴ Μητροπολιτικὴ τοῦ Ἐπαρχία, ἀναφέρθηκε στὴ θέση πού κατέχει ἡ Θεοτόκος στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ στὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν, ὑπογράμμισε τὸ ρόλο Τῆς ὡς Προστάτιδος καὶ Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων, ἔκανε μίαν συνοπτικὴ περιήγηση στὴν ἱστορία, τὴν παράδοση, τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν προσφορὰ τῆς Τήνου σὲ κάθε ἐκφάνσή του, μίλησε γιὰ τὴν ἄρμονικὴ συνύπαρξη τῶν πιστῶν τῶν δύο συνοίκων δογμάτων, Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικοῦ, παρὰ τὶς προσπάθειες μερικῶν νὰ τὴν ὑπονομεύσουν καὶ ἐκθείασε τὴν προσφορὰ τοῦ Πανελληνίου Ἱεροῦ Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας. Τὸ πρωὶ τῆς κυριωνύμου ἡμέρας, Παρασκευῆς 15ης Αὐγούστου, τελέσθηκε Πανηγυρικὴ Πολυαρχιερατικὴ Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Μακ. κ. Ἱερωνύμου καὶ συνιερουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Λαρίσης, Φθιώτιδος, Χαλκίδος καὶ Σύρου, τὴν ὁποία παρακολούθησε ἡ Πολιτειακὴ καὶ Πολιτικὴ Ἠγεσία τῆς Χώρας. Ἀμέσως μετὰ τῆς Θ. Λειτουργίας πραγματοποιήθηκε μὲ κάθε μεγαλοπρέπεια ἡ λιτανεὶα τῆς Θαυματουργοῦ καὶ Περιπύστου Εἰκόνας τῆς Μεγαλόχαρης. Στὴν ἱστορικὴ πλατεία τῆς Παντανάσσης ὁ Σεβασμιώτατος ἐξεφώνησε τὸν Πανηγυρικὸ τῆς ἡμέρας. Τὴν Παρασκευή, 15 Αὐγούστου, τὸ

Παναγία Σουμελά

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Αιγάνη Λαρίσης

απόγευμα, ο Μακαριώτατος έπεσκέφθη ώσαύτως τὸ Δῆμο Ἐξωμβούργου καὶ ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸ Δήμαρχο κ. Παναγιώτη Κροντηρά,

καθὼς καὶ τὴν Κοινότητα Πανόρμου. Στὴν ἱστορικὴ πλατεία τοῦ Πύργου, τὸν Μακαριώτατο ὑπέδεχθη πλῆθος κόσμου, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πρόεδρο τῆς Κοινότητος κ. Ἡλία Τζαβελλόπουλο. Καὶ ἐκεῖ ἀντηλλάγησαν ἐγκάρδιες προσφωνήσεις καὶ τούτισθη ιδιαίτερα ἡ μεγάλη σημασία ἀρίστη συνεργασία Μητροπολίτη καὶ φορέων τῆς Τοπικῆς Αυτόδιοίκησης καὶ σ' αὐτὴ τὴν περιοχή τῆς Τήνου. Στὴ συνέχεια, ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε τρισάγιο στὸν τάφο τοῦ αἰοδίμου Προκατόχου του, Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου καὶ ἐπισκέφθηκε τὸ νέο Μουσεῖο Μαρμαροτεχνίας τοῦ Πύργου. Μὲ τὴν ἴδια μεγαλοπρέπεια τιμήθηκε ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Λατρευτικὲς ἐκδηλώσεις στὴν Ἱ. Μ. Δρυϊνουπόλεως

Μὲ ιδιαίτερη συγκίνηση καὶ πίστη οἱ χριστιανοί, σ' ὁλόκληρη τὴν ἑλληνικὴ ἐπικράτεια καὶ στὸν ὄπου γῆς ἀπόδημο Ἑλληνισμό, τιμοῦν τὴν Ὑπερευλογημένη Μητέρα τοῦ Κυρίου μας, τὴν Παναγία. Στὴν Ἱ. Μ. Μολυβδοσκεπάστου ὁ λόγος παρουσίας τῶν πιστῶν ἦταν ἕνας ἐπὶ πλεόν. Νὰ προσευχηθοῦν, σὲ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπὸ τὰ Ἑλληνοαλβανικὰ σύνορα, καὶ δίπλα στὸν ἀπέριττο τάφο τοῦ αἰοδίμου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κοίτισης κυροῦ Σεβαστιανοῦ, τοῦ «Ἐπισκόπου τοῦ Χρέους καὶ τῆς θυσίας», γιὰ τὰ ἔθνικὰ θέματα. Αὐτὸ γίνεται κάθε χρόνο, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸν αἰμίμηστο Μητροπολίτη Σεβαστιανό, καὶ τὸ συνεχίζει ὁ διάδοχός του Σεβ. κ' Ἀνδρέας. Ἡ ὅλη Ἀγρυπνία ἄρχισε στὶς 21:00 μὲ Τρισάγιο στὸ τάφο τοῦ μακαριστοῦ Σεβαστιανοῦ καὶ ὁλοκληρώθηκε μὲ Ἀρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία. Ἐξάλλου μὲ μεγαλοπρέπεια καὶ κα-

τάνυξη τιμήθηκε ἡ μνήμη τοῦ Ἐθναποστόλου καὶ Ἱερομάρτυρα Ἀγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ ἀκριτικὴ Μητρόπολη ὄχι μόνο ἀνήγειρε στὴν Κόνιτσα τὸν γνωστὸ μεγαλοπρεπῆ Ναό, ἀλλὰ καὶ ὀργανώνει κάθε χρόνο λαμπρὲς τελετές.

Τὸ κελάρι τῆς ἀγάπης τῆς Ἱ. Μ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Μὲ πρωτοβουλία τοῦ Σεβ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβροσίου ξεκίνησε τὸν περασμένο Μάρτιο σὲ συνεργασία μὲ τὸ Δῆμο Αἰγίου ἡ δημιουργία Τράπεζας Τροφίμων μὲ τὴν

ἐπωνυμία «τὸ Κελάρι τῆς Ἀγάπης». Ἡ συγκεκριμένη ὄνομασία, σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα τοῦ Αἰδ. κ. Στ. Καπράλου, παραπέμπει στὰ κελάρια τῶν μοναστηριῶν ποὺ πάντα προσέφεραν

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

μέ αγάπη αυτά που είχαν για να ανακουφίσουν τον συνάνθρωπο. Πρόκειται για ένα «κατάστημα» κάθε ανθρώπου που έχει όρισμένες ανάγκες και προσπαθεί να τις ικανοποιήσει, με σύμμαχό του την αγάπη. Τα τρόφιμα που διατίθενται στο κελάρι προέρχονται από αγορές που κάνει ή Μητρόπολη, από προσφορές επιχειρήσεων, καταστημάτων αλλά και ιδιωτών. Οί δικαιούχοι είναι έφοδιασμένοι με κάρτες τις οποίες προμηθεύονται από τον ιερέα της ένορίας τους, αφού υποβάλουν την σχετική αίτηση. Οί αιτήσεις και τα δικαιολογητικά τα όποια είναι: α) έκκαθαριστικό Έφορίας και β) πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, αξιολογούνται από μία κοινή επιτροπή του δήμου και της Μητρόπολης. Αυτή τη στιγμή το «Κελάρι

της 'Αγάπης» προσφέρει στους δικαιούχους είδη πρώτης ανάγκης σε άριστη κατάσταση και όλα τα τρόφιμα σε πακέτα. Επίσης γίνεται διανομή τέσσερις φορές το μήνα σε 170 οικογένειες. Τις ημέρες που δέν γίνονται παραδόσεις έμπορευμάτων, το «Κελάρι» μπορεί να δέχεται τις προσφορές του κόσμου, οί όποίες μπορεί να είναι σε είδος ή κάποιο χρηματικό ποσό στην μνήμη κάποιου. Το κελάρι βρίσκεται στην οδό Π. Χαραλάμπους 10 και είναι καθημερινά άνοιχτό, έκτος από τις ημέρες των μεγάλων έορτων, 9-1 το πρωί. Από πλευρά της Μητρόπολης, γενικός υπεύθυνος είναι ο π. Ίωακείμ Βενιανάκης και από την πλευρά του Δήμου ή σύζυγος του δημάρχου κ. Ρ. Καραφωτιά. Για περισσότερες πληροφορίες στον π. Στ. Καπράλο.

Οί ένθρονίσεις των Νέων Μητροπολιτών

Μέ κάθε έπισημότητα και ευλάβεια, και μέ την παρουσία του Μακαριωτάτου, και πολλών Σεβ. Μητροπολιτών, των κατά τόπους Άρχων, και πλήθους λαού, πραγματοποιήθηκαν το καλοκαίρι που πέρασε οί ένθρονίσεις των τριών νέων Σεβ. Μητροπολιτών Παροναξίας κ. Καλλινίκου (12.07.08), Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεωργίου (20.07.08) και Λευκάδος και Ίθάκης κ. Θεοφίλου.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Τά «Θρησκευτικά Μνημεία στο Νομό Ξάνθης» στο Εύρωκοινοβούλιο

Το 2008 είναι αφιερωμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως «Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου». Το Εύρω-Μεσογειακό Ίδρυμα Anna Lindh για τον διάλογο μεταξύ των πολιτισμών, με έδρα την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, δημιουργήθηκε για να προωθήσει τον πνευματικό, κοινωνικό και πολιτιστικό διάλογο μεταξύ των 37 χωρών εταίρων της Εύρω-Μεσογειακής συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό ξεκίνησε την έκστρατεια με τίτλο «1001 Δράσεις για τον διάλογο». Η βελγική μη Κυβερνητική Οργάνωση A.D.D., μέλος του δικτύου του Ίδρυματος Anna Lindh (ALF) και συντονιστής του Δικτύου Νεολαίας ALF, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Roi Baudoïn και το Ίνστιτούτο Ανώτατων Σπουδών των Κοινωνικών Έπικοινωνιών στις Βρυξέλλες (IHECS), συντονίζει στο Βέλγιο τις δράσεις για το πρόγραμμα «1001 Δράσεις». Ανάμεσα σε πολλές άλλες δράσεις, η A.D.D. ήταν η διοργάνωση συνεδρίου για την παρουσίαση του βιβλίου: «Θρησκευτικά Μνημεία στο Νομό Ξάνθης» ως στοιχείο διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών, δίνοντας έμφαση στο παράδειγμα συνύπαρξης των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων στο Νομό Ξάνθης. Το πολύ ενδιαφέρον αυτό βιβλίο εκδόθηκε το 2005 σε συνεργασία της Ι. Μ. Ξάνθης και Περιθεωρίου και της Μουφτείας Ξάνθης, με την συγχρημα-

τοδότηση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και της Ε.Ε.. Η έκδηση πραγματοποιήθηκε σε αίθουσα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 04.06.08 και φιλοξενήθηκε από την Ομάδα Έργασίας για το Ίσλαμ του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, υπό την αιγίδα της Α΄ Αντιπροέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Ρ. Κράτσα-Τσαγκαροπούλου και του Αντιπροέδρου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος κ. V. Bonsignore. Την αντιπροσωπεία της Ξάνθης με έπικεφαλή τον Σεβ. Μητροπολίτη Ξάνθης κ. Παντελεήμονα και το Σοφολογίωτα Μουφτή Ξάνθης κ. Έμιν Σινικόγλου, αποτελούσαν από τον Πρωτοσύγκελλο της Μητροπόλεως Ξάνθης Αρχιμ. π. Παντ. Μουτάφη, το Σοφ. Ίμάμη κ. Έμιν Σερίφ και τον έπιμελητή του τόμου Δρα Γ. Τσιγάρα. Η δίγλωσση (έλληνα και άγγλικά) αυτή έκδοση παρουσιάστηκε για πρώτη φορά εκτός Ελλάδος και αποτελεί την πρώτη συλλογική προσπάθεια συστηματικής καταγραφής της θρησκευτικής κληρονομιάς της περιοχής. Αναδεικνύει τα χριστιανικά –όρθόδοξα, ρωμαιοκαθολικά και αρμενικά–, τα μουσουλμανικά και τα έβραϊκά μνημεία του Νομού, τεκμηριώνοντας έτσι τη μακρόχρονη ειρηνική συνύπαρξη των τριών μεγάλων μονοθεϊστικών θρησκειών στην περιοχή.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

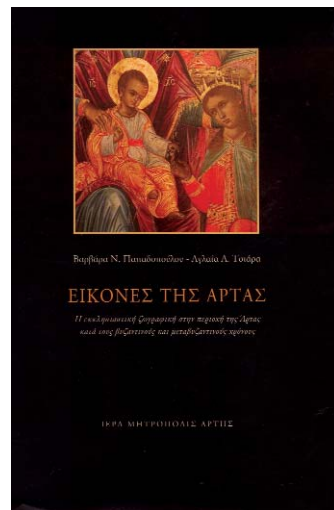

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

«Εικόνες της Άρτας»

Μία σημαντική έκδοση πραγματοποίησε η Ί. Μ. Άρτης. Το έργο έχει τίτλο «Εικόνες της Άρτας» και το ύπογράφουν δύο διακεκριμένες επιστήμονες της Η' Έφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων των Ιωαννίνων, οι κυρίες Βαρβάρα Ν. Παπαδοπούλου (προϊσταμένη) και Άγλαϊα Λ. Τσιάρα, αρχαιολόγος, που ασχολήθηκαν με την παρουσίαση εικόνων από ναούς και μοναστήρια της ευρύτερης περιοχής της Άρτας. Οι περισσότερες από τις εικόνες αυτές είναι άγνωστες στο κοινό. Παράλληλα γίνεται συνοπτική αλλά ζουμερή αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο, την αρχιτεκτονική και την άγιογραφία που αναπτύχθηκε στην Άρτα από την βυζαντινή εποχή ως και τον 19ο αί., καταλογογραφώντας τις εικόνες κατά περίοδο. Έτσι με τρόπο επιστημονικό αλλά και προσιτό στον κάθε αναγνώστη προσφέρεται μία μεγάλη σειρά εικόνων και γίνεται αναφορά σε καλλιτέχνες που

εργάστηκαν στην περιοχή, είτε κατάγονταν από εκεί ή προέρχονταν από γειτονικές περιοχές. Η Δυτική Ελλάδα στο σύνολό της είναι ένα ανεξερεύνητο πεδίο μαθητείας και γνώσης όχι μόνο για την απaráμιλλη φυσική καλλονή της αλλά και για τους πολιτιστικούς και πνευματικούς της θησαυρούς. Η Ί. Μ. Άρτης έκανε ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της κατάκτησής της από το ευρύ κοινό, σιωπηλά αλλά σταθερά, όπως πάντα συνηθίζει ο Μητροπολίτης της, και πραγματικά το χαρήκαμε.

Κατασκηνώσεις Ί. Μ. Ναυπάκτου και Άγιου Βλασίου 2008

Με τις ονομασίες «Βασιλειάδα» και «Περιβόλι της Παναγίας» λειτούργησαν έφέτος οι Κατασκηνώσεις της Ί. Μ. Ναυπάκτου και Άγ. Βλασίου στον Άγ. Παντελεήμονα Άντιρρίου. Ο προσανατολισμός της κατασκήνωσης της Μητροπόλεως είναι εκκλησιαστικός και κοινωνικός, πάντα μέσα στο πνεύμα της ελευθερίας των ιδιαιτεροτήτων των παιδιών και του αλληλοσεβασμού. Η κατασκηνωτική περίοδος των αγοριών είχε αφιερωθεί στον Μ. Βασίλειο. Υπεύθυνος ήταν ο Άρχιμ. Καλ. Γεωργιάτος. Η κατασκηνωτική περίοδος των κοριτσιών ήταν αφιερωμένη στην Παναγία. Υπεύθυνος ήταν ο Αιδ. Θ. Βαμβίνης. Στις 31.08.08 στο χώρο των κατασκηνώσεων ή καλοκαιρινή συνάντηση του Σεβ. κ. Ιεροθέου με τους φοιτητές και αποφοίτους της Ναυπάκτου. Η ημέριδα περιελάμβανε Παράκληση, κέρασμα, όμιλία και συζήτηση. Ο Σεβ. ανέλυσε τις βασικές θέσεις που εκφράζονται στο βιβλίο «Το υπόγειο» του Θ.

Ντοστογιέφσκι, σε σχέση με τα ερωτήματα, τις ανησυχίες και τα πάθη των σημερινών νέων, με την προοπτική ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να βγει από το υπόγειό του με τις δικές του δυνάμεις και δεν μπορεί να βοηθήσει τον έαυτό του και τον συνάνθρωπό του όσο είναι δέσμιος των παθών.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Πανηγυρη και έγκαίνια στην Ί. Μ. Άμπελακιωτίσσης Ναυπακτίας

Πανηγύρισε στις 15 Αυγούστου ή Ί. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Άμπελακιωτίσσης της Ί. Μ.

Ναυπάκτου και Άγιου Βλασίου. Στις λατρευτικές συνάξεις, κατά τον Έσπερινό της έορτής και την κυριώνυμη ήμέρα, προΐστατο ό Σεβ. Ναυπάκτου κ. Ίερόθεος. Έφέτος μαζί με τό πανηγύρι της Ί. Μονής τελέσθηκαν και τά έγκαίνια της ανακαινισμένης πτέρυγας των κελλιών της Μονής, έργο πού εΐχε ένταχθεί στό Έπιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Έλλάδος για την «ανάπτυξη όρεινών περιοχών». Έπίσης οί πιστοί πού παραβρέθηκαν χάρηκαν την συνεχιζόμενη ανακαίνιση του Καθολικού, τον νέο πολυέλαιο και τά νέα περίτεχνα κανδήλια του τέμπλου και της έφέστιας εικόνας.

Μνήμη του κυρού Μητροπολίτη Καστορίας Νικηφόρου Παπασιδέρη

Η Ί. Μ. Καστορίας άποΐοντας φόρο τιμής στον Μητροπολίτη Καστορίας κυρό Νικηφόρο Παπασιδέρη διοργάνωσε στις 7 και 8 Ίουνίου 2008 έκδηλώσεις μνήμης για την πρό πεντηκονταετίας κοίμησή του, στις όποιες παρευρέθησαν ό έκπρόσωπος του Οίκ. Πατριάρχου Σεβ. Φλωρίνης κ. Θεόκλητος, ό έκπρόσωπος της Ίερας Συνόδου της Έκκλησίας της Έλλάδος Σεβ. Γρεβενών κ. Σέργιος, έννέα Σεβ. Μητροπολίτες, πολιτειακοί, πολιτικοί φορείς, συγγενείς του μακαριστού Μητροπολίτου και πλήθος κληρικών και λαϊκών. Τό Σάββατο 7 Ίουνίου πραγματοποιήθηκε ήμερίδα στην όποία μίλησαν ό Σεβ. Καστορίας κ. Σεραφείμ, ό Πρωτοσύγκελλος της Ί. Μ. Φλωρίνης κ. Ίουστίνος Μπαρδάκας, ό μοναχός Μωυσής Άγιορείτης, ό Ήγούμενος της Ί. Μ. Μαυριωτίσσης Άρχιμ. Άλέξιος Γιαννιός και έκπαιδευτικοί. Σέ όλες τις όμιλίες αναγνωρίστηκε ή άνιδιοτελής άγάπη, ή προσφορά και ό καθοριστικός ρόλος πού έπαιξε σέ χαλεπούς καιρούς και χρόνια για τό γένος μας ή ιστορική μορφή του Μητροπολίτου Νικηφόρου. Τήν ήδια ήμέρα στον Ί. Ν. Άγ.

Άθανασίου Δισπηλιού, ήδιαίτερη πατρίδα του Μητροπολίτου, τελέσθηκε Μέγας Άρχιερατικός Έσπερινός και άκολούθησαν τά άποκαλυπτήρια της προτομής του σέ κεντρικό σημείο της περιοχής. Τήν Κυριακή 8 Ίουνίου έ.έ. τελέσθηκε Άρχιερατικό Συλλείτουργο στον Ί. Μ. Ν. Καστορίας και άκολούθησε έπιμνημόσυνη δέηση στον τάφο του Μητροπολίτου Νικηφόρου πίσω από τον ήδιο ναό.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Οί κατασκηνώσεις τῆς Ἱ. Μ. Σιδηροκάστρου

Με πολὺ μεγάλη ἐπιτυχία λειτούργησαν καὶ φέτος οἱ κατασκηνώσεις τῆς Ἱ. Μ. Σιδηροκάστρου. Στὴ μαγευτικὴ τοποθεσία τοῦ Ἁγίου Παύλου, στὸ βουνὸ πάνω ἀπὸ τὸ Σιδηρόκαστρο, μέσα στὰ πεύκα τὰ παιδιὰ ἔζησαν μέρες ξεκούρασης, ἀνεμελιᾶς, παιχνιδιῶν, ἀνεφοδιασμοῦ γιὰ τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα. Οἱ ἐγκαταστάσεις στὸν μεγαλύτερο βαθμὸ πλήρως ἀνακαινισμένες, τὰ σπίτια βαμμένα μὲ ἔντονα χρώματα, ἔδωσαν ἄλλη ὄψη στὸ χῶρο. Τὸ μάτι καὶ ἡ ψυχὴ ξεκουράζονται ἀπὸ τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν ἡρεμία τῶν χώρων καὶ τοῦ περιβάλλοντος ποὺ δένουν ἀρμονικά. 130 κορίτσια στὴν πρώτη περίοδο καὶ 150 ἀγόρια στὴ δεύτερη δὲν εἶναι μικρὴ ὑπόθεση γιὰ μιὰ τόσο μικρὴ Μητρόπολη. Καὶ οἱ ἐκπλήξεις κατὰ τὴ λειτουργία τῶν Κατασκηνώσεων πολλές. Καλὸ δομημένο, γεμάτο πρόγραμμα, μὲ φαντασία φτιαγμένο,

μεράκι καὶ πολλὲς ἐκπλήξεις. Οἱ ὑπεύθυνοι Ἱεροκήρυκες π. Διονύσιος καὶ π. Ἰωάννης ἀκούραστοι παρακολουθοῦσαν καὶ κατεύθυναν ἐπὶ 24ώρου βάσεως τὰ πάντα. Τὸ σπουδαῖο εἶναι ὅτι κανένα παιδί δὲν ἔφυγε, δὲν κουράστηκε. Ἐκλαιγαν ἀπαρηγόρητα γιὰ τὸ χωρισμὸ τῆς τελευταίας μέρας.

Νέος Κληρικὸς στὴν Ἱ.Μ. Φθιώτιδος

Ἐνα νέο θεολόγο προσοντοῦχο Κληρικὸ ἀπέκτησε ἡ Ἱ. Μ. Φθιώτιδος μὲ τὴν χειροτονία σὲ Διάκονο καὶ Πρεσβύτερο τοῦ κ. Ν. Γαλανόπουλου, ποὺ ἐτέλεσε ἀντιστοίχως ὁ Σεβ. κ. Νικόλαος στὶς 7.09.08 στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Λαμίας καὶ τὴν 8.09.08 στὴν ἐορτάζουσα Ἱ. Μ. Παναγίας Δαμάστας. Ὁ π. Νικόλαος Γαλανόπουλος εἶναι ἕγγαμος καὶ πατέρας πέντε τέκνων, γλωσσομαθῆς καὶ ἀπόφοιτος τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βιρτζίνια, μὲ μεταπτυχιακὸ τίτλο ἀπὸ τὸ σεμινάριο τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου τῆς Ν. ὸρκης, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς ὸξφόρδης. Διορίσθηκε στὴν ἐνορία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Λαμίας καὶ παράλληλα θὰ ὑπηρετῆσει καὶ στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Στὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας στὴν Ἱ. Μ. Δαμάστας ὁ Σεβ. προχίρησε Ἀναγνώστη τὸν στρατιωτικὸ κ. Χρ. Καλιακούδα, ἕγγαμο καὶ πατέρα τεσσάρων παιδιῶν, ὁ

ὁποῖος πρόκειται σύντομα νὰ εἰσέλθει καὶ αὐτὸς στὶς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου. Στὴ χειροτονία παρέστη πλῆθος πιστῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξέφρασαν τὴ χαρὰ τους γιὰ τὴ στελέχωση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μὲ νέους ἀξιους καὶ μορφωμένους Κληρικούς.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Η ΑΡΧΕΓΟΝΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

«Θεοῦ πάθημα καὶ τρόπαιον ὁ Σταυρὸς»
(Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης)

Ἐὰν καὶ μόνη ἡ μνήμη τοῦ Σταυροῦ, δηλαδή τοῦ διὰ σταυροῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι προδήλως κατὰ τὸν ἅγιον Ἀνδρέα τῆς Κρήτης ὑπόθεσις μεγάλης χαρᾶς λέγοντος εἰς τὸν ἀ' λόγον εἰς τὴν παγκόσμιον ὑψωσιν τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ ὅτι: «Καὶ τὸ μνησθῆναι γὰρ Σταυροῦ, χαρᾶς ὑπόθεσις πρόδηλος καὶ συστολή σκυθρωπότητος» πολλῶ μᾶλλον εὐφραίνει τὰ συστήματα τῶν εὐσεβῶν «ὁ λόγος τοῦ σταυροῦ» (Α' Κορινθ. α' 18) δηλαδή ἡ θεολογία τοῦ σταυροῦ, ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν σταυρικὴν θυσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

1. Ἡ ἀρχέγονος κατάστασις

Ἀρχέγονον κατάστασιν εἰς τὴν θεολογίαν ὀνομάζομεν τὴν κατάστασιν ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς δημιουργίας πρὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς πτώσεως. Συμφώνως, λοιπόν, πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν τὸν ἄνθρωπον ἄκακον, εὐθύ, ἐλεύθερον, δυνάμει ἀθάνατον καὶ βασιλέα τῆς κτίσεως. Τὴν ἀρχέγονον κατάστασιν δὲ περιγράφουν μόνον τὰ ἀνωτέρω χαρακτηριστικά. Ὑπάρχουν κι ἄλλα. Ἀνεφέρθησαν αὐτὰ ἐπειδὴ ἐπ' αὐτῶν οἰκοδομεῖται ὁ λόγος τοῦ θέματός μας.

Ὁ διάβολος ἐνεργῶν δολίως ἐκ φθόνου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀνέτρεψε αὐτὰ τὰ δεδομένα. Κατέστησε τὸν ἄνθρωπον πονηρὸν, δηλαδή δελεαζόμενον καὶ εὐαρεστούμενον εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν κακίαν, ἐνεργοῦντα κατὰ τοῦ ἁγίου θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἄρα καὶ ὑπόδικον εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην καὶ ἔνοχον τιμωρίας. Καταστήσας τὸν ἄνθρωπον πονηρὸν ἀμέσως ἔλαβε ἐξουσίαν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ὑπέταξε γενόμενος κύριος αὐτοῦ καὶ τύραννός του. Οὕτως ἀφῆρεσε τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀνεδείχθη ὁ ἴδιος «ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν» κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» καὶ κοσμο-

Τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς Βύρωνος
καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ

κράτωρ. Αὐτὸ ἦτο ἀντίθετον τοῦ ἁγίου θελήματος τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησε τὸν κόσμον διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς δαίμονες. Οἱ δαίμονες διὰ δολιότητος καὶ πανουργίας τῆ ἀφελεί συνδρομῆ τῶν ἀνθρώπων ἔλαβον δύναμιν καὶ ἐξουσίαν. Τέλος ἐπληξε τὸν ἄνθρωπον τῷ κέντρῳ τοῦ θανάτου. Ἐπέφε-
ρεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος τὸ κτύπημα τοῦ θανάτου. Καὶ ἄλλα πολλὰ δεινὰ ἐπῆλθον εἰς τοὺς ἀνθρώπους συνεπεία τῆς πτώσεως.

2. Ἡ ἀγάπη, ἡ σοφία, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τὴν ὠραιότατην εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ τῶν Θεοφανεῶν ἀναφωνοῦμεν πρὸς τὸν Φιλάνθρωπον καὶ Ἐλεήμονα Θεόν καὶ Πατέρα: «Οὐ γὰρ ἔφερεις, Δέσποτα, διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου θεᾶσθαι ὑπὸ τοῦ διαβόλου τυραννοῦμενον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἦλθες καὶ ἔσωσας ἡμᾶς» (Δηλαδή: Δὲν ἄντεχες, Δέσποτα, ἔνεκεν τῆς μεγάλης ἀγάπης σου, νὰ βλέπεις τυραννοῦμενον ἀπὸ τοὺς διαβόλους τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἦλθες καὶ μᾶς ἔσωσες). Ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἐνέργειές Του καὶ μὲ τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας κυρίως ὁμως μὲ τὴν σταυρικὴν θυσία Του ἀπεκατέστησε τὰ πράγματα, διώρθωσε ὅσα εἶχε καταστρέψει ὁ διάβολος κι ἔδωσε νέες δυνατότητες καὶ προοπτικές στοὺς ἀνθρώπους. Τελικῶς συνέτριψε καὶ τὸν διάβολον καὶ κατήργησε τὴν πονηρὰν τυραννίδα του. Ὅλα αὐτὰ ἐπετεύχθησαν διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου. Ὁ σταυρικὸς θάνατος εἶναι τὸ Πάθος τοῦ ἀπαθοῦς Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ νίκη Του καὶ τὸ τρόπαιόν του κατὰ τῶν δαιμόνων. Κηρύττει ὁ θεατῆς τῶν ἀρρήτων Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ» (Κολ. α' 15). Δηλαδή: «Ἐκεῖ εἰ τὸν σταυρὸν ἐγδυσε ἀπὸ κάθε δύναμι τὰς πονηρὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ τὰς διεπόμπευσε καὶ κατεντρόπιασεν αὐτὰς φανερά, ἐμπρὸς εἰς ὅλον τὸν πνευματικὸν κόσμον καὶ ἔσυρε τοὺς δαίμονες νικημένους ἐν

θριαμβευτική πομπή. Και έπέτυχε τούτο δια τού σταυρού, ό όποιος έγινε δια τόν Χριστόν θριαμβευτικό άρμα νικητού».

Πώς συνέβη αυτό; Ίδου πώς άπαντά ή Έκκλησία δια τής θεολογίας της: «*Άδίκω δίκη του δικαίου κατακριθέντος*». Όλα αυτά συνετελέσθησαν έπειδή κατεδικάσθη και έτιμωρήθη ό δίκαιος, όπως ό άσεβής με μιá άδικη δίκη. Δια να έννοήσωμεν τόν τρόπον πρέπει να καταννοήσωμεν και να μάθωμεν τούς πνευματικούς νόμους, τούς νόμους του Θεού, οι όποιοι ισχύουν αιωνίως και καθολικώς. Ό Νόμος του Θεού είναι: «*Δίκαιοι εις τόν αιώνα ζώσιν*» (Παροιμ. ε' 15). Δηλαδή, ό δίκαιος, ό φυλάσσων τις έντολές του Θεού, ό ζών άναμαρτήτως, θα ζή αιωνίως, δέν θα πεθάνη. Συνεπεία αυτού του νόμου, ήτο δυνατόν εις τόν Ίησούν Χριστόν, έπειδή ακριβώς ήτο άναμαρτητος, δίκαιος ένώπιον του Θεού, να ζή αιωνίως επί τής γής. Άλλά τί διαπιστώνομεν, ότι ό Κύριος με τήν θέλησί Του άρνήθηκε, παρητήθη αυτού του δικαιώματός Του και άπέθανεν χάριν ήμών. Αυτή είναι ή θυσία Του. Και άπέθανε όχι φυσικόν θάνατον, όπως οι πολλοί των ανθρώπων, αλλά βίαιον, άδικον, έξευτελιστικόν, ταπεινωτικόν θάνατον ως «άνομος» δηλαδή ως άνθρωπος ό όποιος δέν έσεβάσθη ούδένα νόμον του Θεού, ως κακούργος και ειδωλολάτρης. Αυτή ήταν ή άδικος δίκη, ή άδικος άπόφασις. Να τιμωρηθή ό άγιος, ως ειδωλολάτρης και κα-

κούργος. Αυτό τó όποιον δέν άνέχθηκε ή άλλογος δημιουργία, τó υπέμεινε μακροθυμών έκουσίως ό Κύριος τής δόξης. Τήν άδικον τιμωρίαν του Χριστού διεκήρυξεν ό έκ δεξιών ληστής λέγων: «*Ούτος ούδέν άτοπον έπραξεν*» και ώμολόγησε ό Έκατόνταρχος: «*Όντως ό άνθρωπος ούτος δίκαιος ήν*» (Λουκά κγ' 43, 47).

Τούτο δέ όλον ήτο έργον τής αγάπης, τής σοφίας, τής δυνάμεως και τής δικαιοσύνης του Θεού.

3. Τό νικητικόν όπλον του Σταυρού

Κατόπιν όλων αυτών διαπιστώνει ό θεióτατος Άπόστολος Παύλος: «*Εί γάρ έγνωσαν* (έννοεί οι άρχοντες του κόσμου τούτου) *ούκ άν τόν Κύριον τής δόξης έσταύρωσαν*» (Α' Κοριν. β' 8). Δηλαδή: Έάν οι άρχοντες του κόσμου τούτου έν γνώριζον, δέν θα έκάρφωσαν εις τó ξύλον τής άτιμίας τόν Κύριον τής δόξης. Τούτο ήτο τó θεόσοφον δέλεαρ, κατά τήν τρίτην εύχήν του Έσπερινού τής Γουγκλισίας, δια του όποιου ό Κύριος ήγκίστρευσε τόν άρχέκακον και βύθιον δράκοντα και τόν έδέσμευσε, τόν έφυλάκισε έν ταρτάρω με σειρές ζόφου. Του προσέφερε με τήν θέλησίν Του τήν άγίαν ζωήν Του και τήν άναμάρτητο σάρκα Του. Κι εκείνος ό θρασύς και έπηρμένος εύχαρίστως έδέχθη να λάβη αυτά. Άλλά άναφωνεί ό Προφήτης Ήσαϊας: «*Ό Άδης κάτωθεν επικράνθη συναντήσας σοι*» (ιδ' 9). Και θεολογεί ό χρυσορρήμων: «*Έσκύλευσε τόν άδην, ό κατελθών εις τόν άδην. Επίκρανεν αυτόν γευσάμενον τής σαρκός αυτού... Έπικράνθη, και γάρ κατηργήθη. Έπικράνθη, και γάρ ένεπαίχθη. Έπικράνθη, και γάρ ένεκρώθη. Έπικράνθη, και γάρ καθηρέθη. Έπικράνθη, και γάρ έδεσμεύθη. Έλαβεν σωμα και Θεω περιέτυχεν*».

Όμιλών προφητικώς περι του άποτελέσματος τούτου ό Κύριος είπεν εις τούς μαθητές Του: «*Νυν κρίσις έστί του κόσμου τούτου, νυν ό άρχων του κόσμου τούτου έκβληθήσεται έξω*» (Ίωάν. ιβ' 31).

Ό άρχων του κόσμου τούτου, ό διάβολος εκρίθη και έξεβλήθη δια του σταυρικού θανάτου του Κυρίου ήμών Ίησοϋ Χριστού.

«*Τό σταυρόν σου προσκνυόμεν Δέσποτα, και τήν άγίαν σου άνάστασιν ύμνουμεν και δοξαζόμεν*».

Του Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμού

ΑΝΑ ΤΑΞΙΔΙ στην Αμερική κατά τις πρώτες μέρες του Οκτωβρίου 2007 περιείχε στιγμές και εμπειρίες που θεώρησα ότι άξιζε να μοιραστώ με τους αγαπητούς αναγνώστες. Έπρόκειτο για την πρόσκληση της «Αδελφότητας Κληρικῶν» της Ίερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς να δώσω δυὸ ὁμιλίες στὴν τριήμερη σύναξη περίπου 100 κληρικῶν ἀπὸ ὅλες τὶς γωνιές τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ἡ πρώτη εὐχάριστη ἔκπληξη ὑπῆρξε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ ὑπαρξὴ τῆς ἀδελφότητας. Σὲ μία χώρα μὲ μέγεθος σὰν τῆς Εὐρώπης οἱ κληρικοὶ

νὰ ὑποβοηθεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι στὴν Ἀμερικὴ ἐλάχιστοι κληρικοὶ ἔχουν συνεφημέριο...

Ἐνα τρίτο ἐνδιαφέρον σημεῖο ἦταν ἡ παράκληση ποὺ τελέσθηκε κάποιον βράδυ γιὰ ἓναν ἀπόντα κληρικὸ ποὺ ἦταν σοβαρὰ ἄρρωστος. Πάλι ἐντυπωσιάζει τὸ γεγονός ὅτι νοιάστηκαν γιὰ ἓνα μέλος τοῦ σώματος ποὺ βρισκόταν κάποιες ὥρες μὲ τὸ ἀεροπλάνο μακριά. Στὴν παράκληση ἔψαλαν ὅλοι μαζί οἱ κληρικοὶ δημιουργώντας μία συγκινητικὴ ἀτμόσφαιρα.

Ὡς πρὸς τὶς ὁμιλίες τῆς συνάξεως τώρα. Ξεχώρισε ἡ εἰσήγηση τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Δημητρίου, καθηγητῆ πολλῶν ἀπὸ τοὺς παρισταμένους, γιὰ τὴ θεολογικὴ τῆς βαρύτητα. Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέλυσε τὴ σημασία τῆς μαθητείας στὴν Καινὴ Διαθήκη: τόνισε ὅτι δὲν ἀποτελεῖ διανοητικὴ διαδικασία ἀλλὰ ὑπαρξιακὴ μίμηση καὶ συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τοῦ Διδασκάλου, τοῦ Χριστοῦ, κάτι ποὺ κορυφώνεται καὶ ἀναδεικνύεται στὸ Πάθος. Θύμισε μάλιστα τὸ τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου λίγο πρὶν τὸ μαρτύριό του: «*Τώρα ἀρχίζω νὰ γίνομαι μαθητῆς*». Ἐπισήμανε δὲ τὸ αὐτονόητο, πὼς ἡ ἀποστολὴ τοῦ κληρικῶν συνίσταται σὲ διαρκὴ μαθητεία πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὑπὸ τὶς παραπάνω προϋποθέ-

«Τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος»

της ἔχουν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν σχηματίσει ἓνα σῶμα τὸ ὁποῖο ἐπιδίδεται σὲ διάφορες δραστηριότητες, εἴτε ποιμαντικῶν ἐνδιαφέροντος ὅπως αὐτὴ, εἴτε συμπαραστάσεως σὲ χειμαζομένους κληρικούς. Πράγματι, ἓνα εἰδικὸ ταμεῖο ἔχει συσταθεῖ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση κληρικῶν οἱ ὁποῖοι τὴν ἔχουν ἀνάγκη. Ἐπίσης ἐτοιμάζεται πρόγραμμα ἐπιμορφώσεως τῶν κληρικῶν γιὰ τὴ βελτίωση τοῦ κηρύγματος.

Ἡ δευτέρη εὐχάριστη ἔκπληξη σχετιζόταν μὲ τὴν ὁμορφὴ ἀτμόσφαιρα μεταξὺ τῶν συνέδρων. Ἡ ἀραιὴ συχνότητα παρόμοιων εὐκαιριῶν συναυτῆσεως λόγῳ τῶν μεγάλων ἀποστάσεων μεταξὺ τῶν ἐνοριῶν τοὺς ἔκαμε νὰ χαίρονται ποὺ βλέπουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, πολλῶ μᾶλλον ποὺ συναντοῦσαν καὶ παλιούς συμφοιτητὲς τους στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Φυσικὰ δὲν ἀγνοῶ ὅτι παντοῦ ὑπάρχουν τὰ ἀνθρώπινα καὶ πούθενά οἱ καταστάσεις δὲν εἶναι ἰδανικές, ὅμως σημείωσα αὐτὴ τὴν ἀδελφωσύνη, ἢ ὁποῖα ἐνδεχομένως

σεις.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπαινεῖ τοὺς κληρικούς του γιὰ τὸ ἔργο στὸ ὁποῖο ἐπιδίδονται ὑπὸ δύσκολες συνθήκες, καθὼς καὶ τοὺς λαϊκοὺς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι συμπάριστανται γενναϊόδωρα. Πράγματι, ὅπως ἀνέφερε, ὑπῆρξαν ἐνορίες οἱ ὁποῖες συγκέντρωσαν σὲ ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα μεγάλα ποσὰ (τῆς τάξεως τῶν 13.000-17.000 δολλαρίων) μὲ σκοπὸ τὴν ἐνίσχυση τῶν πυροπαθῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλη ἐνδιαφέρουσα ὁμιλία ἐγίνε ἀπὸ τὸν π. Μιχαὴλ Κουτογιώργη, ὑπεύθυνον τῆς Ἀρχιεπι-

Τὰ ἐρωτήματά σας καὶ οἱ προτάσεις σας
νὰ ἀπευθύνονται στὸν π. Βασίλειο Θερμό,
Ἐρατοῦς 11, Παλλήνη 153 51
ἢ στὸ
thermosv@otenet.gr.

σκοπῆς ἐπὶ τῶν δικαστικῶν διερευνήσεων παραπτωμάτων κληρικῶν. Μὲ ἀφορμὴ ἐλάχιστες περιπτώσεις σκανδάλων, ὁ ὁμιλητὴς ἐπισήμανε τοὺς κινδύνους οἱ ὅποιοι ἐλλοχεύουν στὴν ἀνθρώπινη φύση μας ἂν δὲν προσέξουμε καὶ προσέφερε χρήσιμες πρακτικὲς συμβουλές γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦμε ἔγκαιρα ἐπερχόμενους κινδύνους, εἴτε προερχόμενους ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα, εἴτε ἐξ ἡμῶν τῶν ιδίων.

Ὡς πρὸς τὶς εἰσηγήσεις τοῦ ὑπογράφοντος, ἡ πρώτη ἀναφερόταν στὶς ποιμαντικὲς μας σχέσεις καὶ στὸ πῶς αὐτὲς μποροῦν νὰ προαγάγουν τὴν αὐτογνωσίαν μας καὶ τὴν πνευματικὴν μας ὠρίμανση. Ἀναλόγως ἂν σχετιζόμαστε μὲ ἄντρες, γυναῖκες, καὶ νέους, ἢ μὲ πιστοὺς, ἀδιάφορους, ἄθεους, καὶ αἰρετικούς, τὰ συναισθημάτά μας ἐπηρεάζονται, γι' αὐτὸ καὶ μεταβάλλεται ἡ συμπεριφορὰ μας. Μερικὲς φορές ἀθέλητα, βέβαια, ἢ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦμε. Ὅσο περισσότερο προοδεύουμε στὴ διαπίστωση τῶν συναισθημάτων μας καὶ στὴν ἀνακάλυψη ἄγνωστων πλευρῶν μας, τόσο ὠριμάζουμε ὡς ἄνθρωποι καὶ ὡς ποιμένες. Οἱ ποιμαντικὲς μας σχέσεις μποροῦν νὰ γίνουν, χωρὶς ὑπερβολή, ὁδὸς μετανοίας καὶ σωτηρίας!

Ἡ δευτέρη εἰσήγηση ἀναφερόταν στὴν οἰκογένεια τοῦ κληρικοῦ, μὲ ἔμφαση στὸ ἱερατικὸ ζεῦγος. Δεδομένου ὅτι ἡ παράδοση τῆς ἔγγαμης ἱερωσύνης ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητη εὐλογία τὴν ὁποία μας κληροδότησαν οἱ Πατέρες μας, ἡ ὀρθὴ ἐπιλογή συζύγου καθίσταται ὄρος ἀναντικατάστατος γιὰ μία ἐπιτυχή ἱερωσύνη. Ἀπὸ αὐτὴν ἐξαρτᾶται ἐὰν ὁ κληρικὸς θὰ εἶναι χαρούμενος ἄνθρωπος καὶ ἀποτελεσματικὸς ποιμένας. Ἐπὶ πλέον ἀπαιτεῖται διαρκὴς ἐπιμέλεια τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ καὶ ἐμβάθυνση τῆς ἀγάπης. Δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ ἡ ἰσορροπία μεταξὺ οἰκογένειας καὶ ἐνορίας. Ὑπὸ τὶς προϋποθέσεις αὐτές, ἄλλωστε, ὁ κληρικὸς προστατεύεται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ ἀνεπιθύμητες καταστάσεις καὶ πιθανὲς πτώσεις.

Τόμισα ὅτι τὰ παιδιὰ τοῦ κληρικοῦ μεγαλώνουν μέσα σὲ μιὰ ιδιόμορφη οἰκογένεια, ὅπου ἀπαιτεῖται ἰσορροπία ιδιωτικότητος καὶ κοινωνικότητος. Ἡ ἐπιτυχημένη ἄσκηση τῆς ἱερωσύνης δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἀναπληρώσει τυχὸν ἐλλείμματα ψυχικῆς ἐπαφῆς μεταξὺ πατέρα καὶ παιδιῶν. Ἡ προσεκτικὴ καὶ μὲ διά-

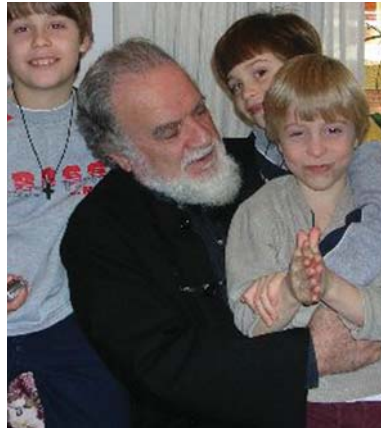
κριση ἀγωγή, σὲ κλίμα σεβασμοῦ τῆς προσωπικότητός τους καὶ ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας, θὰ μετατρέψει τὴν ιδιομορφία τῶν παιδιῶν σὲ πλεονέκτημα καὶ ὄχι σὲ μειονέκτημα. Στὴν φυσιολογικὴ ἀνάπτυξή τους θὰ συντελέσει ἂν ὁ κληρικὸς καὶ ἡ σύζυγός του βιώνουν ἐν χαρᾷ τὸν γάμο καὶ τὴν ἱερωσύνη.

Μὲ ἐνθουσιασμό ἐγινε δεκτὴ (ὅπως καὶ στὴν Ἑλλάδα σὲ ἀνάλογες εὐκαιρίες) ἡ ἄποψη πῶς ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση, ὁ ἐπίσκοπος, ὁ πνευματικὸς, καὶ ἡ ἐνορία, χρειάζεται νὰ ἀγκαλιάσουν μὲ στοργὴ τὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια καὶ νὰ προσφέρουν τὶς συνθηκὲς ἐκεῖνες οἱ ὁποῖες θὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἄριστη κατὰ τὸ δυνατόν ἀνάπτυξή της. Ὁ κόπος ποὺ θὰ καταβληθεῖ ἐν προκειμένῳ γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὴν διπλὴ τῆς ἀποστολή, θὰ ἀποδώσει στὸ σύνολο ἐκκλησιαστικὸ σῶμα ἐν καιρῷ. Ἐνδεικτικὰ σημεῖα φροντίδας πρὸς τὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια θὰ ἦταν: ἡ καλλιέργεια ὀρθῆς Θεολογίας περὶ γάμου καὶ ἱερωσύνης, ἡ ἐπιμελημένη ποιμαντικὴ ἐργασία μὲ τοὺς ὑποψηφίους καθὼς καὶ μὲ τὶς πιστὲς νέες γυναῖκες, ἡ ἰδιαίτερη προσοχὴ κατὰ τὴν ἐπιλογή καὶ χειροτονία, ἡ ἀνακάλυψη ὑγιῶν ζευγῶν πιστῶν χριστιανῶν πρὸς καλλιέργεια ἱερατικῆς κλίσεως, ἡ μεσολάβηση ἐπαρκοῦς χρόνου μεταξὺ γάμου καὶ χειροτονίας, ἡ ἀνάθεση στὸν κληρικὸ λελογισμένων καθηκόντων τὰ ὁποῖα θὰ συμβαδίζουν μὲ τὴν φάση ζωῆς τῆς οἰκογένειας καὶ δὲν θὰ δυσχεραίνουν τὴν ἀνάπτυξή της, ἡ καλλιέργεια προσωπικῆς ἐπαφῆς τοῦ Ἐπισκόπου μὲ τὰ μέλη τῆς ἱερατικῆς οἰκογένειας, ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν συναναστροφῆς καὶ συμπροβληματισμοῦ τῶν ἱερατικῶν οἰκογενειῶν, ἡ ἀποφυγὴ σκανδαλισμοῦ τῆς ἱερατικῆς οἰκογένειας, ἡ δημιουργία δομῶν καὶ τρόπων προσφορᾶς βοηθείας σὲ ἱερατικὲς οἰκογένειες ποὺ βρίσκονται σὲ κρίση κ.π.ἄ.

Ἡ αἴσθηση ποὺ ἔχω ἀποκομίσει ἀπὸ ἐπαφὲς μὲ πολλοὺς ἀμερικανοὺς εἶναι πῶς ἡ Ὁρθόδοξη Ἀμερικὴ προοδεύει πνευματικά. Νομίζω πῶς οἱ προσευχὲς μας ἀξίζει νὰ συνοδεύουν τοὺς συλλειτουργοὺς μας ἐκείνους ποὺ ἀγωνίζονται νὰ δίνουν τὴ μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου στὴν τόσο ἀχανὴ καὶ ιδιότυπη αὐτὴ χώρα.

Αιδεσ. Μιχαήλ Καρδαμάκης (†)

Τὴν περασμένη ἀνοιξη ταξίδεψε γιὰ τὴν Χώρα τῶν Ζώντων ἕνας ξεχωριστὸς ἄνθρωπος ποὺ σημάδεψε εὐεργετικά τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἕνας λειτουργὸς ποὺ φλεγόταν ἀπὸ τὸν πόθο τοῦ Θυσιαστηρίου. Ἕνας δάσκαλος πλήθους κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ποὺ δονεῖτο ἀπὸ τὸ ὄραμα μιᾶς ἱερωσύνης σταυροαναστάσιμης. Ἕνας μελετητὴς καὶ συγγραφέας ποὺ σπούδασε καὶ μετέδωσε σὲ λόγο ζηλευτὸ τόσο τὸ πνεῦμα τῆς πατερικῆς μας παράδοσης ὅσο καὶ τὰ νηπτικά βιώματα τῆς ἐρήμου. Ὁ π. Μιχαήλ μίλησε προφητικά γιὰ τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ἱερωσύνης, καθὼς καὶ μὲ πόνο γιὰ τὸν

ξεπεσμό της. Ἀνέσυρε τὴν ψυχὴ τῶν κειμένων ἀναδεικνύοντας μαθητὲς ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐκ τοῦ μακρόθεν. ἤξερε νὰ σμίξει τὸ δάκρυ τῆς μετάνοιας καὶ τοῦ πένθους γιὰ ὅσα ταλαιπωροῦν τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴ χαρὰ τῆς «ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» ἢ ὁποῖα μᾶς δωρήθηκε. Ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους ποὺ δὲν προσέχονται ὅσο τοὺς πρέπει στὴν ἐποχὴ τους, ἀλλὰ ποὺ θὰ μνημονεῦονται μὲ εὐγνωμοσύνη στὸ μέλλον, ὅταν οἱ σκέψεις καὶ τὰ βιώματα θὰ ἔχουν ὑπερνικήσει τὰ μικρόψυχα προσκόμματα τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς συνήθειας.

Πρωτ. Βασ. Θερμὸς

Ἀρχιμ. Πολύκαρπος Δ. Βενιέρης (†)

Στις 6.6.2008 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Πολύκαρπος Βενιέρης κατὰ κόσμον Παναγιώτης Δ. Βενιέρης. Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1952. Σὲ ἡλικία 16 ἐτῶν πῆγε στὴν Ἱ. Μ. Τιμίου Προδρόμου Γορτυνίας. Ἐκεῖ ἔμεινε τρία χρόνια δόκιμος μοναχὸς καὶ στὶς 21 Ἀπριλίου 1971 ἐκάρη μοναχὸς ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κυρὸ Θεόφιλο. Γέροντάς του ἦταν ὁ μακαριστὸς ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Προδρόμου Ἀρχιμ. Θεοδόκιμος Ἀλεξόπουλος. Στὴν Ἱερά αὐτὴ μονὴ παρέμεινε δεκαεξί συναπτά ἔτη, ὅπου ἐκεῖ διδάχτηκε ἀπὸ τὸν Γέροντά του τὴν Ἱεροραπτική, τὴν Βυζαντινὴ Μουσικὴ καὶ τὴν Βυζαντινὴ Ἀγιογραφία.

Στις 10 Ἰουνίου 1984 χειροτονήθηκε διάκονος στὴν Ἱερά Μονὴ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ Βοιωτίας ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη Θεβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερόνυμο, ἀφοῦ προηγουμένως πῆρε τὴν εὐλογία καὶ τὴν σύμφωνη γνώμη τοῦ γέροντά του Θεοκτίστου. Στις 24 Ἰουνίου 1984 χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος στὸ κεφαλοχώρι Ἁγίου Θωμᾶς τῆς ἐπαρχίας Θεβῶν, ὅπου καὶ παρέμεινε γιὰ δεκα-

πέντε χρόνια ἐφημέριος τοῦ χωριοῦ. Τὸ ὀφθίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τὸ ἔλαβε στὶς 26 Σεπτεμβρίου 1992 στὸ Κλειδί Θεβῶν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Θεβῶν καὶ Λεβαδείας Ἱερόνυμο τὸν Β', νῦν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν. Σπούδασε Θεολογία στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ μιλοῦσε τὴν γαλλικὴ γλῶσσα. Τὰ τελευταῖα χρόνια προσέφερε τὴ διακονία του σὲ ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (1999-2008) μάλιστα διετέλεσε Προϊστάμενος στὸν Ἱερό ναὸ Ἁγίου Πολυκάρπου Βοτανικοῦ 2004-

2008 ὅπου καὶ ἐκεῖ ἐψάλλη ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία του. Ἐνταφιάστηκε κατὰ τὴν ἐπιθυμία του στὸν πατρικὸ του τάφο στὸν Ἁγιο Θωμᾶ Βοιωτίας. Ἦταν πνευματικὸς πολλῶν ψυχῶν καὶ κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἱερατικῆς του πορείας ἔδωσε τρεῖς συμμαρτυρίες σὲ ὑποψηφίους ἐγγάμους κληρικούς.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἦταν ἐλεήμων, φιλεύσπλαχνος καὶ φιλόανθρωπος καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἄφησε περιουσιακὰ στοιχεῖα ἢ κληρονομιά στοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς του καὶ στὰ πνευματικά του παιδιὰ.

Αἰδ. Γεώργιος Μανωλόπουλος

Ἀρχιμ. Νήφων Βιντζηλαῖος (†)

Στις 7.02.2008 ἑκομῆθη ἐν Κυρίῳ ὁ αἰοίδιμος καὶ πολυαγαπητὸς ἀρχιμανδρίτης π. Νήφων Βιντζηλαῖος, πάσχων ἐκ τῆς ἐπαράτου νόσου τοῦ καρκίνου. Ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας τὴν 04-11-1969. Ὑπῆρξεν ὁ δεύτερος ἐκ τῶν τριῶν ἀδελφῶν του. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του, Νικόλαος καὶ Μαρία, κατὰγονται ἀπὸ τὴν ἀγιοτόκον Νάξον, τὴν πατρίδα τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας μας ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου καὶ τοῦ ἀγαπημένου τοῦ ταπεινοῦ λειτουργοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἀγίου Νικολάου τοῦ Πλανᾶ. Θεῖός του, ὡς ἀδελφός της

ἐκ μητρὸς μάμμης του, ὑπῆρξεν ὁ ἀείμνηστος εὐλαβέστατος, ἐλεήμων καὶ ἀσκητικὸς ἱερομόναχος π. Σεραφεῖμ Ρῶτας, ὅστις ἐμόνασεν εἰς τὴν ἐν Ἀθῶνι Ἱερὰν Σκήτην τῶν Καυσοκαλυβίων.

Ὁ π. Νήφων ἐγαλουχήθη, ἴδια παρὰ τῆς εὐλαβοῦς μητρὸς του, ἐντὸς κλίματος εὐσεβείας, «ἐν αὐλαῖς Οἴκου Θεοῦ ἡμῶν». Ἦδη ἀπὸ τὰ πρῶτα φοιτητικὰ του χρόνια ἐδίδασκεν εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς ἐνορίας του, τοῦ Ἁγ. Ἐλευθερίου Ἀχαρνῶν. Ἀμα τῷ πέρατι τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν του, ἐσπούδασεν εἰς τὸ Τμῆμα Κοινωνιολογίας τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, ἐνθεν ἀπεφοίτησε μὲ βαθμὸν «λίαν καλῶς», τῷ 1994. Ἐν συνεχείᾳ ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἔλαβε πτυχίον τῷ 1999, ἐπίσης μὲ βαθμὸν «λίαν καλῶς».

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1995 προσῆλθε καὶ ἐγκαταβίωσεν ὡς δόκιμος εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἱ. Μ. Ἀσωμάτων Πετράκη. Τὴν 20ην Νοεμβρίου 1995, εἰς τὴν ὄριμον πλέον ἡλικίαν τῶν 26 ἐτῶν, ἐκάρη μοναχὸς παρὰ τοῦ αἰοίδιμου Καθηγουμένου Αὐτῆς ἀρχιμ. κυροῦ Χριστοφόρου Παπαδοπούλου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ γέροντός του ἀρχιμ. π. Ἀντωνίου Ἀβραμιώτου. Τὴν 2αν Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Κερνίτσης κυροῦ Λεοντίου Μαρκοπούλου. Ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος στίς 25.05.1997 καὶ ἐχειροτονήθη ἀρχιμανδρίτης στίς 24.06.1997.

Ὡς διάκονος καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ὡς πρεσβύτερος ὑπηρέτησεν εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἁγ. Σκέπης Παπάγου. Ἐκεῖ, ὡς ὑπεύθυνος Νεότητος, εἶχεν ἰδιαίτεραν ἐπίδρασιν εἰς τὰ παιδιά τοῦ Γυμνασί-

ου καὶ τοῦ Λυκείου. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 2004 ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Χριστόδουλος, ἐκτιμήσας τὰ πολλὰ του χαρίσματα καὶ μάλιστα τὴν εὐγένειαν, τὴν διακριτικότητα καὶ τὸ ἦθος του, μετέθεσε καὶ διώρισεν αὐτὸν Προϊστάμενον εἰς τὸν Ἱ. Ν. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Καλλιθέας, ὅπου ἀπὸ ἐτῶν ἱκανῶν ὑπῆρχον προβλήματα. Οὕτως ἐτέθη ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ μετὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀείμνηστος π. Νήφων κατῴρθωσε συντόμως νὰ φέρει ὁμόνοιαν,

εἰρήνην, ἡρεμίαν καὶ ἀγάπην.

Ὑπῆρξεν ξεχωριστὸς ἄνθρωπος. Πραγματικὸν ὑπόδειγμα ἱερομονάχου. Ἀπλοῦς, ταπεινός, πρᾶος, ἡρεμος, ἡσύχιος, εἰλικρινής, εὐγενής, γλυκύς, μειλίχιος, εὐχαρῖς, εἰρηνικός, ἕνας ὄντως καλὸς μοναχός.

Ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν ἐνθυμοῦνται ὅτι ἐσκόρπιζε χαρὰν καὶ ἀγάπην. Ὅλον τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας του ποτὲ δὲν ἐγόγγυσε, ποτὲ δὲν ἔδειξε πικρίαν, ποτὲ δὲν εἶπε τὸ γνωστὸν «γιατί». Ἡ δοκιμασία του ἦτο δι' αὐτὸν οὐχὶ ἀπλῶς καθαρτήριο πῦρ τῶν ὄσων ὡς ἄνθρωπος ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐξαγνιστικὴ δρόσος, ποὺ τοῦ ἐχάρισε τὸν ἀγιασμόν καὶ τὴν μακαρίαν κοινωνίαν αἰδῖως μετὰ τοῦ ἡγαπημένου του ἐλεήμονος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀναγγελία τοῦ θανάτου τοῦ «ἔπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ» εἰς τὰς ἀκοᾶς ὄσων τῶν ἐγνώριζον. Οἱ ἐνορίται τῆς Ἁγ. Σκέπης Παπάγου καὶ τῆς Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Καλλιθέας, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ γνωστοί του, ποὺ εἶχον πείραν τῆς καλωσύνης καὶ τῆς εὐργετικῆς παρουσίας του, ἐδέχθησαν μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν καὶ πολὺν πόνον τὸ ἄγγελμα τῆς κοιμήσεώς του, μὴ δυνάμενοι νὰ πιστεύσουν ὅτι ἦτο ἀληθές, διότι ὁ ἀείμνηστος, ἀπὸ διακριτικότητος, δὲν ἤθελε νὰ ἀνακοινοῖ τὰ περὶ τῆς υγείας του καὶ νὰ θλίβῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἄν καὶ ὁ θάνατος εἶναι γεγονός λυπηρόν, ἐν τούτοις ὁ πόνος μετριάζεται ἀπὸ τὴν βεβαιότητα ὅτι τώρα ὁ π. Νήφων ἀπολαμβάνει τὴν αἰώνιαν χαρὰν, «ἐνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος».

Νήφωτος ἱερομονάχου εἶη αἰωνία ἡ μνήμη.

Ἀρχιμ. Ἀντώνιος Ἀβραμιώτης

Καπετάν Κώττας: ‘Ο πρώτος τῶν πρώτων*

Τοῦ κ. Νικολάου Τούλια

Πολλοὶ ὑποστηρίζουν πὼς ἡ Ἱστορία γράφεται ἀπὸ τοὺς λαοὺς. Ἄλλοι λένε πὼς γράφεται ἀπὸ τὸν Ἕνα: τὸν πιστό, πὺ εἶναι προφήτης καὶ γίνεται λαμπάδα καὶ ὀλοκαῦτωμα στὴν πίστη του.

Πιστεύω πὼς καὶ οἱ δύο πλευρὲς ἔχουν δίκαιο. Ὁ Ἕνας γράφει στὴν Ἱστορία, μὰ αὐτὸς ὁ Ἕνας εἶναι ἡ συνισταμένη τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ λαοῦ. Εἶναι, δηλαδή, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ λαός. Τέτοιος, ὁ Ἕνας γιὰ τὴν Μακεδονία, εἶναι ὁ καπετάν Κώττας.

Εἶναι αὐτὸς πὺ, ἐδῶ ψηλὰ στὰ Κορέστια, ἀπὸ τὶς Πρέσπες ὡς τὴν Καρατζόβα, ἔγινε εἰκόσιμα πλάι στὴν Παναγιά καὶ γι’ αὐτὸν ἀνάβει τὸ καντήλι ἢ Μακεδονία, αὐτὸν στὸν ὁποῖο ὑποκλίνεται ὁ Μακεδονικὸς Ἑλληνισμὸς.

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα ἐδῶ, γιὰ νὰ τιμήσουμε τὸν Καπετάν Κώττα, τὸν πρῶτο Μακεδονομάχο. Δὲν μποροῦσε νὰ βρεθῆ καλῦτερος τίτλος γιὰ τὸν νευρώδη καὶ ὀστεώδη, χαμηλοῦ ἀναστήματος, φαλακρό, μὲ μικρὰ φωτεινὰ μάτια καὶ μακρὺ γυριστὸ μουστάκι, πὺ εἶχε γεννηθῆ ἐδῶ, στὴν Ρούλια τὸ 1863.

Ὁ καπετάν Κώττας, ὑπῆρξε ὁ Μακεδονομάχος πρὶν τοὺς Μακεδονομάχους καὶ δὲν κατανοῶ τὴν ἀνιστόρητη ἀπόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας νὰ ὀρίσει τὸ 1904 ὡς ἔναρξη τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα. Ἡ μᾶλλον τὴν κατανοῶ ἀπόλυτα. Ἄν γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ κράτος ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶνας ἄρχισε τὸ 1904, γιὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἑλληνισμὸ ὁ ἀγῶνας ξεκινᾶ τὸ 1870 μὲ τὴ δημιουργία τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας καὶ ἰδίως τὸ 1878 μὲ τὴν Συνθήκη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου. Ἀπλῶς, μὲ τὸ Ἑλληνικὸ κράτος περὶ ἄλλα ἐτύρβαζε καὶ ἐκοιμᾶτο τὸν ὕπνο τοῦ δι-

καίου (οἱ ὅποιες ἐξαιρέσεις, ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἄποψη).

Ὁ Μακεδονικὸς Ἑλληνισμὸς ἀνέλαβε μόνος του τὴν αὐτοάμυνά του καὶ ὁ καπετάν Κώττας, πὺ ἦταν ἀληθινὸς πολυτεχνίτης, καλλιεργοῦσε ἕναν μικρὸ κληρο, πουλοῦσε λίγα ζαρζαβατικά κι ἔκανε τὸν πανδοχέα, ἔφτιαχνε κεριά καὶ ἐκτελοῦσε δουλειὲς τοῦ ποδαριοῦ... Διετέλεσε ἐπίσης καὶ μουχτάρης (κοινοτάρχης) στὸ χωριό του, ἐδῶ στὴ Ρούλια. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἦταν ὁ μπροστάρης, ὁ ἐκδικητὴς καὶ ὁ τιμωρός...

Ἐκδικητὴς καὶ τιμωρὸς γιὰτὶ ἐδῶ πάνω –Κορέστια καὶ Πρέσπες– ὁ τουρκικὸς ζυγὸς ἦταν βαρύτερος, καθὼς οἱ ντόπιοι τσιφλικάδες, οἱ ἀδίστακτοι Ἄλβανοὶ μπέηδες, πὺ ἀπομυζοῦσαν καὶ τὸν τελευταῖο παρά, χωρὶς νὰ λογαριάζουν τοὺς ὀθωμανικοὺς νόμους... Τὸ τυραννικὸ αὐτὸ καθεστῶς ἀψήφησε ὁ Κώττας, πιστὸς στὴν κλέφτικη παράδοση καὶ ἀναδείχθηκε σὲ ἀφοσιωμένο ὑπερασπιστὴ τῶν τοπικῶν δικαιωμάτων...

Εἶχε πολλὲς διαφορὲς μὲ τὸν Κασίμπεη τῆς Καπέσνιτσα, ὁ ὁποῖος κατεῖχε μὴ μεγάλη ἔκταση στὸ ὀροπέδιο τῆς Φλώρινας. Μὴ διαφορά, γιὰ παράδειγμα, ἀφοροῦσε ἕνα χάνι πὺ ἀνήκε στὴν Ἐκκλησία, ἐνῶ μὴ ἄλλη εἶχε νὰ κάνει μὲ τὴν λειτουργία ἑνὸς νερόμυλου, πὺ στεροῦσε τὶς γειτονικὲς κοινότητες ἀπὸ τὸ ἀναγκαῖο γιὰ ἄρδευση νερό. Ὁ Κώττας ἀντιτάχθηκε ἐπίσης στοὺς Τούρκους ὑπαλλήλους πὺ γύρευαν τρόφιμα γιὰ τὴν στρατιωτικὴ ἐπιμελητεία. Τὸ τόλμημα αὐτὸ τοῦ στοίχισε κάποτε ἕνα γερὸ ραβδισμό, στὴ συνέχεια, ὄμως, παρουσιάστηκε ἀγέρωχος στὶς ἀρχὲς στὴν Καστοριά γιὰ νὰ ὑποβάλει διαμαρτυρία μὲ ἀποτελεσματὸ νὰ τοῦ χορηγηθῆ ἀποζημίωση.

Ἡ φήμη του εἶχε ἐξαπλωθῆ τόσο, ὥστε πολλὰ χωριά ἄρχισαν νὰ προσκαλοῦν αὐτὸν καὶ τὸ Σῶμα του γιὰ προστασία. Ἐνέπνεε φόβο στοὺς

* Ὁμιλία κατὰ τὶς ἐκδηλώσεις πὺ εἶχε ὀργανώσει παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἢ Ἰ. Μ. Καστοριάς (6.11.05) μὲ τὴ συμπλήρωση ἑκατὸ ἐτῶν ἀπὸ τὸ θάνατό του.

Τούρκους άξιωματούχους και στους ανθρώπους των μπέηδων, και όσοι τόλμησαν να τον άψηφήσουν βρήκαν άσχημο τέλος στα χέρια του. Μετά από κάθε κατόρθωμα συνήθιζε να πηγαίνει στο βυζαντινό μοναστήρι της Άγίας Τριάδας στο Πισοδέρι και να προσκυνά, χωρίς ποτέ να μάθει αν το έκανε για να ζητήσει συγχώρεση για το αίμα που χύθηκε ή για να ευχαριστήσει την Παρθένο που τον ευλόγησε να απαλλάξει την γη από έναν άκόμη κακούργο. Το παράδοξο είναι ότι, ενώ τα περισσότερα από τα θύματά του ήταν Τουρκαλβανοί, ο ίδιος έγινε ένας από τους ήρωες του άλβανικού λαού, ο οποίος έχει και τραγούδι για τον Κώττα.

Ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο είναι ότι διατηρούσε άγαθές σχέσεις με τους Τούρκους στρατιώτες και χωροφύλακες, με τους οποίους περνούσε πάντα την ήμέρα του χωρίς ποτέ να τον ένοχλήσουν.

Αν και είχε γεννηθεί και βαπτισθεί όρθόδοξος και ζούσε σε κοινότητα κυρίως πατριαρχική, σε κάποια φάση της ζωής του είχε γίνει έξαρχικός. Η άλλαγή αυτή πιθανώς δεν σημαίνει πολλά για τον Κώττα, για τον οποίο δεν είχε διαφορά αν ή λειτουργία γινόταν στα έλληνικά ή στα σλαβικά. Ήταν πάντως πιστός. Ως γνήσιος κλέφτης καταδίκασε τους αδιάκριτους φόνους χριστιανών. Ο ίδιος, πάντως, είχε σκοτώσει προς το τέλος του 1900 τον Σέρβο δάσκαλο της Καστοριάς Σοτίρ Ποσπι-

λι, με την έντολή του έπαναστατικού κομιτάτου. Ο Κώττας ήταν επίσης αυτός που «καθάρισε» και τον Ίβάντσε από το Ντέβενι.

Ο καπετάν Κώττας δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί οι νεαροί έπαναστάτες έπρεπε να αγοράζουν όπλα στην Ελλάδα μια λίρα περίπου το ένα κι ύστερα να υποχρεώνουν τους φτωχούς χωρικούς να τ' αγοράζουν με έξωφρενικό τίμημα, την στιγμή που θα μπορούσαν να τα είχαν προμηθευτεί πολύ πιο φτηνά από τους Άλβανούς της περιοχής τους.

Γι' αυτούς και άλλους, καθαρά προσωπικούς λόγους, ο Κώττας είχε τραβηχτεί μακριά από τους πράκτορες της ΕΜΕΟ και στα τέλη του 1901 έργαζόταν έναντιον της. Ο Γερμανός Καραβαγγέλης, άλλη μια εξέχουσα έκκλησιαστική μορφή του Μακεδονικού Άγώνα ήταν πλήρως ενημερωμένος για την λειτουργία της ΕΜΕΟ και την ιδιόμορφη θέση του Κώττα. Γνώριζε επίσης τα πάντα για τα σχέδια αγοράς όπλων από την Ελλάδα...

Στα τέλη του 1901 ο Καραβαγγέλης κατόρθωσε με μεγάλη δυσκολία να κανονίσει μια συνάντηση με τον Κώττα στο χωριό Τίρνοβο, απέναντι από τη Ρούλια. Σύμφωνα με την περιγραφή του ίδιου του Καραβαγγέλη, ήταν μεσάνυχτα όταν συναντήθηκαν και συνέχισαν να συνομιλούν μέχρι την αύγή. Ο Καραβαγγέλης είπε στον Κώττα: «έσείς είσαστε Έλληνας από την εποχή του Μ. Άλεξάνδρου, και πέρα-

σαν οί Σλάβοι και σās έξεσλάβωσαν. Ἡ μορφή σας εἶναι ἑλληνική και ἡ γῆ πού πατοῦμε εἶναι ἑλληνική. Τό μαρτυροῦν τὰ ἀγάλματα πού εἶναι κρυμμένα μέσα της. Και αὐτὰ εἶναι ἑλληνικά κι οἱ ἐπιγραφές εἶναι ἑλληνικές. Ἐπειτα ἡ Ἐκκλησία μας και τὸ Πατριαρχεῖο ἐπρωτοστάτησαν πάντοτε στὴν ἐλευθερία. Ἐνῶ ἡ Βουλγαρία δὲν στάθηκε ἱκανὴ ὥστε ἡ ἴδια νὰ ἐλευθερωθεῖ, παρὰ τὴν ἐλευθέρωσε ἡ Ρωσία. Και σὺ περιμένεις τώρα νὰ ἐλευθερώσει τὴν Μακεδονία; Και φαντάζεσαι πὼς εἶναι ποτέ δυνατὸν ἡ εὐρωπαϊκὴ διπλωματία νὰ κατακυρώσει τὴν Μακεδονία στὴν Βουλγαρία και προπάντων τὴν Φλώρινα και τὴν Καστοριά, πού ἀπέχουν μόλις δύο μέρες ἀπὸ τὰ ἑλληνικά σύνορα, ἐνῶ ἀπὸ τὰ βουλγαρικά ἀπέχουν ἐπτά;... Ἄπὸ σήμερα, τοῦ εἶπα, θὰ εἶσαι μαζί μας, θὰ εἶσαι ὁ πρῶτος. Θὰ σέ στείλω κάτω νὰ γνωρίσεις τοὺς Ἕλληνες βασιλεῖς και τὰ παιδιά σου θὰ τὰ στείλω στὴν Ἑλλάδα νὰ σπουδάσουν»...

Τιμοῦμε σήμερα τὸν Μακεδονομάχο πού ἐκπαίδευσε μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἐξαιρετοὺς Μακεδονομάχους πού θὰ γίνονταν κατόπιν ἐξαιρετοὶ καπετάνιοι: Ὁ Σίμος ἀπ' τὰ Ἄλωνα, ὁ Μακρῆς, ὁ Καοῦδης, ὁ Νταλίπης, ὁ Κύρου, ὁ Μελέτσκος ἢ Παναγιωτίδης, ὁ Βαγενᾶς, ὁ Κολίτσης, ὁ Νταηλάκης, ὁ Γρηγορίου, ὁ Πύρζας, ὁ Παπᾶς, ὁ Παρασκευαΐδης, ὁ Περράκης... Τιμοῦμε σήμερα τὸν καπετάνιο πού ἔπесе θύμα προδοσίας και τὸν Ἰούνιο τοῦ 1904 αἰφνιδιάστηκε ἀπὸ τουρκικὸ ἀπόσπασμα ἐδῶ στὸ σπίτι τοῦ Ρούλια και φυλακίστηκε στὸ Μοναστήρι... πού γὰ μᾶς θὰ εἶναι πάντα μοναστήρι, γὰ ἄλλους εἶναι Μπίτολα... Τὸ Ἄτ-Παζάρ πάντα εἶναι γιομάτο κόσμος. Ἡ κεντρικὴ μεγάλη πλατεία τοῦ Μοναστηρίου. Ἐκεῖ γίνεται τὸ παζάρι, ὁ περίπατος, τὸ ἀλισβερίσι...

Μὰ σήμερα ψυχὴ δὲν ἔχει...

Στὴ μέση τῆς πλατείας ὑψώνεται ἕνας στύλος, πού σχηματίζει ἕνα μεγάλο κεφαλαῖο Γ μ' ἕνα σκοινί, πού λεύτερο πηγαίνει κατὰ τὰ κέφια τοῦ ἀέρα. Τὸν ἀγέρα πού σήμερα χαλαεῖ τὸν κόσμος.

Ὁ ἥλιος ἀκόμα δὲν ἔχει καλοβγεῖ, ὅταν τὸν φέρνουν. Στρατιῶτες μπροστὰ νὰ κοιτᾶνε μὲ ὑποψία τὰ στενώματα, ἄλλοι στρατιῶτες μ' ἔφ' ὄπλου λόγχη, ἀξιωματικοὶ νὰ δίνουν τὸν τόνο στὸ βάδισμα κι ὁ κύκλος ἄδειος, και μέσα στὸν κύκλο ὁ καπετάνιος. Δύο δεσμοφύλακες, θεριὰ ὡς ἐκεῖ πάνω, τὸν κρατοῦν ἀπὸ τοὺς ὤμους και

τὸν σπρώχνουν... Πίσω πάλι, ὅλη θαρρεῖς ἡ Τουρκία νὰ συνοδεύει τὸν Ἐνα...

Ὁ Κώττας περπατᾶει μὲ μεγάλες δρασκελιές. Τὰ σχισμένα, ματωμένα χεῖλια του χαμογελοῦν. Τί τὸν νοιάζει τώρα ἐκεῖνον γὰ τὶς διαταγές πού δίνονται, τί τὸν νοιάζει γὰ τὸ σκοινὶ πού βάζουν στὸ λαιμό του; Ποιὸς ἀκούει τὸν εἰσαγγελέα πού διαβάζει τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφαση, ποιὸν ρωτᾶνε: «Ἐχεις τίποτα νὰ πεῖς;»

Τούτη τὴν ὥρα ὁ Κώττα χαϊδεύει τὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν του, μπαίνει στὸ σπίτι του, παίρνει τὴν Ζωὴ στὴν ἀγκαλιά του, χορεύει μαζί της, βγαίνει στὸ χαγιάτι, βλέπει ἀπέναντι στὸ Πράσινο, ἀκούει τὸ ποτάμι, καμαρώνει τὰ κάστανα πού ἔχουν σχεδὸν γίνει μέσα στὸ καύκαλό τους, κουνάει τὸ χέρι στοὺς συντοπίτες του, πηγαίνει στὸ Ἄνταρκτικὸ κρατῶντας στὴν χούφτα του ἕνα νόμισμα. Βρίσκει ἐκεῖ τὸν Βασίλη, τὸν παπὰ-Δημήτρη, ὅλα τὰ παλικάρια του και ἀνεβαίνουν μαζί ὡς τὶς λίμνες. Οἱ καλάμιες τρεμουλιάζουν, τὸ νερὸ εἶναι φουσκωμένο, ὁ Ἅγιος Ἀχίλλειος ἀντιστέκεται ἔρημος, μοναχὸς στὸ τόσο νερὸ. «Ματοβαμμένες λίμνες μου», ψελλίζει κι εἶναι ὅλος εὐτυχία πού τὶς ἀντίκρισε πάλι.

–Λοιπὸν καπετάνιο, θές τίποτα; Ἄνυπόμονη εἶναι ἡ φωνή.

Τότε συνέρχεται ὁ Κώττας. Τὰ μάτια του ἀστράφτουν στ' αὐγινὸ φῶς κι οἱ πληγές του τώρα, θαρρεῖς και χάθηκαν. Κι ἡ φωνὴ του πού τὴν ξέραν τὰ φαράγγια τῶν Κορεστίων και οἱ Πρέσπες, βουερὴ σὰν ὅλους μαζί τοὺς ἀγέρηδες νὰ ἔχε μέσα της τάραξε τὸ κοιμισμένο Μοναστήρι.

–Ντα ζίβι γκ(ι)ρτσια (νὰ ζεῖ ἡ Ἑλλάδα), στὴν ντοπολαλιά...

Και δίνει ἕνα σάλτο τὸ λιοντάρι, κλοτσάει τὸ σκαμνὶ πού πάταγε, τρεμοπαίζει τρομαγμένο τὸ σκοινί, σιτώνεται τὸ σκοινί, μπαίνει βαθιὰ στὴν στεγνὴ σάρκα τὸ σκοινί, τὸ κορμὶ ταλαντεύεται βίαια, τὸ βᾶρος μεγαλώνει, κρατᾶει γὰ λίγο τὸ κόκαλο στὸν τράχηλο, δὲν ἀντέχει ἄλλο τὸ κόκαλο, ἀνατριχιαστικὰ σπάει, τὰ μάτια βγαλμένα ἀπ' τὶς κόγχες τους, ἀγριεμένα, κοιτοῦν ἀκόμη πρὸς τὶς λατρευτὲς λίμνες.

Ὁ ἀγέρας, πού γὰ μιὰ στιγμὴ σταμάτησε, θέλησε νὰ νανουρίσει τὸ παλικάρι. Ἄλαφρά, μὴ τὸ ξυπνήσει, τὸ λίκνισε. Κι ὁ ἥλιος ἦρθε τρυφερὰ και τὸν ἀσπᾶστηκε στὸ στόμα...

Ἦταν 27 Σεπτέμβρη τοῦ 1905.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσις ὑπὲρ τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν

Ὁ δαίμων τοῦ Τυπογραφείου ἔκοψε κάποιες φράσεις ἀπὸ ἓνα σχόλιο ποὺ δημοσιεύσαμε στὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟ τοῦ Ἰουνίου 2008. Λόγω τῆς ἐπικαιρότητος τοῦ ζητήματος καὶ λόγω τῆς προσφάτου συζητήσεως γιὰ τὰ Θρησκευτικὰ στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐπαναλαμβάνουμε τὴν εἶδηση στὴν πλήρη μορφή της: Θὰ συνεχισθεῖ χωρὶς ἀλλαγές καὶ ἐμπόδια ἢ διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Σχολείων, δηλαδὴ τῶν Σχολείων τὰ ὁποῖα ἀπευθύνονται σὲ παιδιὰ ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων (Βρυξέλλες, Στρασβοῦργο κ.λπ.) καὶ τὰ ὁποῖα διευθύνονται καὶ χρηματοδοτοῦνται ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ, ἀνώτατο ὄργανο τῆς Εὐρ. Ἑνώσεως. Στὰ Σχολεῖα αὐτὰ τὸ μάθημα ἔχει καθαρὰ ὁμολογιακὸ περιεχόμενο καὶ ὄχι θρησκευολογικό. Δηλαδὴ γιὰ τοὺς μαθητὲς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, τὴν Κύπρο, τὴν Βουλγαρία κ.λπ. ἡ διδασκαλία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Α' τάξη τοῦ Δημοτικοῦ με βάση τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη, οἱ δὲ διδάσκοντες καὶ ἡ ὕλη ὀρίζονται ἀπὸ τὸν οἰκείο Μητροπολίτη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Σὲ διπλανὴ αἴθουσα τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν Ἰσπανία, τὴν Ἰταλία κ.λπ. διδάσκονται τὸ μάθημα με βάση τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ὁμολογία κ.ο.κ. Σὲ σχετικὴ ἀπάντηση (με ἡμερομ. 27.5.2008) τοῦ Ἐπιτρόπου Σίμ Κάλλας πρὸς τὸν Εὐρωβουλευτὴ Μανόλη Μαυρομμάτη τονίζονται μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν σκοπεύει σὲ καμμία περίπτωση νὰ καταργήσει τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Ὑπευθυμίζουμε ὅτι τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2006 καθὼς καὶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2008, τὸ Ἀνώτατο Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Σχολείων ἐπιβεβαίωσε ὅτι τὰ μαθήματα τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τῆς Ἠθικῆς ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ προγράμματος τῶν Εὐρωπαϊκῶν Σχολείων». Ὅπως πληροφοροῦμεθα στὰ Εὐρωπαϊκὰ Σχο-

λεῖα τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν θεωρεῖται ἰσότιμο μετὰ τὰ ὑπόλοιπα μαθήματα. Κατὰ συνέπεια, οἱ κανόνες τοῦ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ μαθητῶν, τῆς συγκεντρώσεως τῶν μαθητῶν καὶ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς τάξης, ποὺ ἰσχύουν γιὰ ὅλα τὰ διδασκόμενα μαθήματα, ἐφαρμόζονται καὶ στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Καὶ μία ἐνδιαφέρουσα ἐπισήμανση. Στὰ σχολεῖα τῶν Εὐρω-ὑπαλλήλων τὰ παιδιὰ ποὺ ζητοῦν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ ὁμολογιακὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὑποχρεοῦνται νὰ παρακολουθήσουν τὸ ἐναλλακτικὸ μάθημα Ἠθικῆς, στὸ ὁποῖο ἐξετάζονται καὶ βαθμολογοῦνται. Τὸ γενικότερο συμπέρασμα εἶναι τὸ ἑξῆς: Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσις ἐμπράκτως τάσσεται ὑπὲρ τοῦ ὁμολογιακοῦ καὶ ὄχι θρησκευολογικοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Οἱ τρεῖς πυλώνες τῆς ταυτότητός μας

Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ ΠΑΝΤΑΙΝΟΣ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας (τεῦχος 3 (81) ἀναδημοσιεύουμε ὀρισμένες διδακτικὲς ἐπισημάνσεις τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Θεοδώρου περὶ τῶν τριῶν πυλῶνων τῆς ἑλληνορθόδοξου ταυτότητός μας. Προέρχονται ἀπὸ ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου στὸν ἑορτασμὸ τῶν 100 χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινοτήτος Πραιτορίας Νοτίου Ἀφρικῆς. Εἶπε, λοιπόν, μετὰξὺ ἄλλων: «Τρία στοιχεῖα, κατὰ τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ἀποτελοῦν τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς λαοῦ: Τὸ ὄμαιομον, τὸ ὁμόγλωσσον καὶ τὸ ὁμόθρησκον. Τὸ ὄμαιομον ἀναφέρεται στὴν κοινὴ καταγωγὴ, στὸ κοινὸ αἷμα, αὐτὸ ποὺ γιὰ ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες ἀποτελεῖ τὸ καύχημά μας, τὸ διάδημα τῆς δόξας τοῦ ἔθνους μας... Τὸ ὁμόγλωσσον εἶναι ὁ τρόπος ἐπικοινωνίας μας, ἡ κοινὴ μας γλῶσσα, ποὺ μετέφερε τὰ σωτηριώδη μηνύματα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ στὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης... Καὶ τὸ τρίτο στοιχεῖο εἶναι τὸ ὁμόθρησκον, ἡ κοινὴ πίστη στὸν ἓνα Θεό. Αὐτὴ ἡ πίστη προσφέρει τὴν δύναμη γιὰ

ἀγῶνες, καθίσταται ἀστείρευτη πηγή ἐλπίδος, καθίσταται λουτήρας ἀναγεννήσεως, χάριτος καὶ προσδοκίας. Τὶς ρίζες τοῦ δένδρου τῆς πίστεώς μας στὸν Τριαδικὸ Θεὸ ἢ Ἐκκλησία μας πότισε μὲ τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν τῆς, μὲ τὸ αἷμα τῶν Πατριαρχῶν, τῶν κληρικῶν καὶ τοῦ πληρώματος, ὥστε νὰ μείνει ἀκλόνητη, ἰσχυρή, ἀγνή καὶ ἀνόθευτη. Τὴν πίστη του ὁ Ἕλληνας τὴν μετέφερε παντοῦ, ὅπου κι ἂν ἔφτασε, ὅπουδὴποτε κι ἂν πῆγε. Ἀπὸ αὐτὴν ἀντλήσε δύναμη, γύρω ἀπὸ αὐτὴν συσπειρώθηκε καὶ σὲ αὐτὴ κατέφυγε, μέσα στὴν τύρβη τῶν ἀλλοτριῶν πολιτισμῶν, τῶν διαφορετικῶν φυλῶν καὶ τῶν θρησκευτῶν. Ἔτσι μικροὶ ἢ μεγαλύτεροι ὀρθόδοξοι ναοὶ ἀνηγέρθησαν στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ἡ φλόγα τῆς κανδήλας ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Μητέρας Παναγίας δὲν ἔσβησε καὶ τὸ λιβανωτό, μαζί μὲ τὴν ἑλληνικὴ λαλιά τοῦ Εὐαγγελίου, κατέστη ἡ παρηγοριὰ τοῦ ἀπόδημου, τὸ κλέος καὶ τὸ καύχημά του».

Ἐπιβράβευση τοῦ μόχθου κληρικῶν

Ἀπὸ δύο περιοδικὰ Ἱερῶν Μητροπόλεων πληροφοροῦμεθα γιὰ τὴν πολυετῆ καὶ εὐδόκιμη διακονία κληρικῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀγῶνες ἀναγνωρίζονται δικαίως. Στὸ τεῦχος Ἰουλίου 2008 τοῦ περιοδικοῦ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΑΝΩΡ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν δημοσιεύεται μία ἐπιστολὴ τοῦ δικηγόρου κ. Σταύρου Δημητριάδη, διὰ τῆς ὁποίας ἐξαίρεται ἡ ἐπὶ 20 ἔτη καὶ πλέον προσφορὰ τοῦ ἱερέως π. Παναγιώτου Μπιζιώτα στὸ χωριὸ Βατόλακκος. Γράφει ὁ ἐπιστολογράφος: «Τὸ πιὸ σημαντικό του ἐπίτευγμα ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀφύπνιση τῶν ὁμοχωρίων μου, ἡ συμπαράστασή του σὲ κάθε πρόβλημα ποὺ αὐτοὶ ἀντιμετωπίζουν, ἡ ἐνίσχυση καὶ ὑποστήριξή του σὲ ὅλες τὶς συλλογικὲς δραστηριότητές τους, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπεριόριστη βοήθεια ποὺ προσφέρει σὲ ὅλους ὅταν καὶ ὅπως μπορεῖ, γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἄλλωστε τὸν τιμοῦν καὶ τὸν ἀγαποῦν». Ἐπίσης στὸ τεῦχος 34 τοῦ περιοδικοῦ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΩΝ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης διαβάζομε ὅτι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Εὐστάθιος ἐτίμησε μὲ τὸ ὀφθίκιο τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου τὸν συνταξιούχο ἐφημέριο τῆς ἐνορίας Ἀφύσσου π. Νικόλαο Τσοῦκληρη, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πενήντα ἔτη

ὑπρέτησε μὲ σεμνότητα καὶ πίστη Θεοῦ τὸ ἱερὸ θυσιαστήριο. Ἐτίμησε ἐπίσης μὲ δίπλωμα ἐπαίνου δύο ὑπερπολύτεκνους ἱερεῖς, τὸν ἐφημέριο Μυρτέας Αἰδεσιμολ. Οἰκονόμο π. Ἀθανάσιο Τσολάκο καὶ τὸν ἐφημέριο Μεσοχωρίου π. Ἀντώνιο Καραστατήρα. Ὁ Σεβασμιώτατος ἔλαβε ὑπ' ὄψιν του «τὴν χριστομίμητον ἱερατικὴν διακονίαν, τὸ ἀκέραιον τοῦ ἡθους καὶ τὴν δημιουργίαν πολυτέκνου εὐλογημένης παρὰ τοῦ Θεοῦ οἰκογενείας καὶ τὴν ἀγωνία τῆς πολυμόχθου, ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου, ἀνατροφῆς τῶν μελῶν τῆς κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίας τῶν ἐξαιρέτων τούτων οἰκογενειάρχων καὶ καλῶν ποιμένων τῶν ἐνοριῶν τους».

ΙΕΡΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

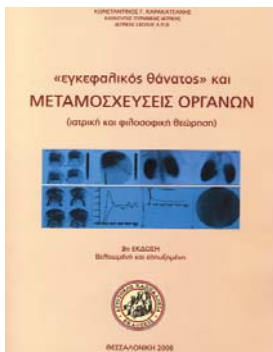
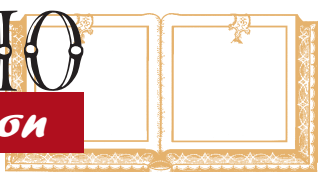
Τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος (ΙΣΚΕ) ἐνημερώνει τὰ μέλη του ὅτι, ἡ Εἰδικὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν Ἀρχαιρεσιῶν γιὰ τὴν ἀνάδεξή νέου Δ.Σ. θὰ πραγματοποιηθεῖ στίς 19.11.2008, ἡμέρα Τετάρτη, καὶ ὥρα 09.00 π.μ. στὸν Ἱ.Ν. Ἀγ. Χαράλαμπος Ἰλισίων, Δραγούμη 7 (πρώτη στάση μετὰ τὴν στροφή ἀριστερὰ τοῦ Ξενοδοχείου Χίλτον) καὶ σὲ περίπτωση μὴ ἀπαρτίας ἡ Εἰδικὴ Γενικὴ Συνέλευση θὰ ἐπαναληφθεῖ τὴν 27.11.2008 χωρὶς ἄλλη εἰδοποίηση, καὶ μὲ τὰ παρόντα μέλη. Παρακαλοῦνται ὅσοι ἐκ τῶν μελῶν ἐπιθυμοῦν νὰ θέσουν ὑποψηφιότητα γιὰ τὸ Δ.Σ. ἢ τὴν Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ νὰ ὑποβάλουν αἰτήσεις ἐντὸς δεκαήμερου ἀπὸ τὴν δημοσίευση τῆς παρούσης. Δικαίωμα ὑποβολῆς αἰτήσεως ὑποψηφιότητας ἔχουν οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Ἐφημέριοι καὶ οἱ Συνταξιούχοι ποὺ ἀποδεδειγμένα εἶναι τακτικὰ μέλη τοῦ ΙΣΚΕ καὶ ταμειακῶς ἐντάξει, τουλάχιστον τὴν τελευταία διετία.

Ἀθήνα 10 Σεπτεμβρίου 2008

ΒΙΒΛΙΟ

παρουσίαση

**Κων. Γ. Καρακατσάνη
«Εγκεφαλικός
θάνατος» και
μεταμοσχεύσεις
όργάνων**

Στο βιβλίο του ο κ. Καρακατσάνης, καθηγητής της Πυρηνικής Ιατρικής της Ιατρικής Σχολής του Α. Π. Θ. που ασχολείται

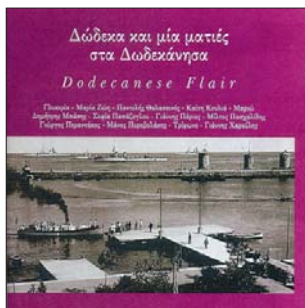
έπι εικοσιοκτώ χρόνια με τη διάγνωση των επιπλοκών των νεφρικών και ήπατικών μοσχευμάτων, αφού μελέτησε επί ολόκληρη δεκαετία τη σχέση του «έγκεφαλικού θανάτου» και των μεταμοσχεύσεων, κατέθεσε τις σχετικές θεωρήσεις του με λόγο πολύ απλό και κατανοητό στον κάθε μη ειδικό αναγνώστη. Όπως σημειώνει ο συγγραφέας «Είναι μετέωρη, άνευ επιχειρημάτων και –έπιεικώς– τολμηρή ή υποστηρικθείσα άποψη ότι, δηλαδή, στην κατάσταση του «έγκεφαλικού θανάτου» είναι δυνατόν να έχει ή ψυχή αναχωρήσει από το σώμα. Διότι η ύπαρξη έκδηλων ζωής στο ανθρώπινο σώμα

προϋποθέτει την ύπαρξη της ζωοποιούσης του λογικής ψυχής». Υποστηρίζει μάλιστα με απόλυτη πεστικότητα, και με παραπομπές και σε Πατερικά κείμενα, πώς η υιοθέτηση της άποψης ότι η «δωρεά» όργάνων από έγκεφαλικά νεκρούς αποτελεί πράξη αυτοθυσίας οδηγεί στην πρόωθηση, στην άποδοχή, της έκουσας «εύθανασίας» και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι έτσι είναι φανερή ή αντίθεση της Όρθόδοξης Άνθρωπολογίας της Άνατολικής Έκκλησίας με τις πρακτικές της μεταμόσχευσης ζωτικών όργάνων από έγκεφαλικά νεκρούς άσθενείς, διότι ο τερματισμός της ζωής του ανθρώπου δέν αποτελεί έξουσία του ανθρώπου αλλά μόνον του Ζωοδότου Δημιουργού. Η δωρεά όργάνων είναι άποκλειστικά και μόνον πράξη αγάπης και αυτό έχει αξία όταν γίνεται από δότες που είναι υγιείς και όχι από «θεωρητικά» καταδικασμένους σε θάνατο από έκτακτα γεγονότα. Κι αυτό γιατί από χρόνια τώρα γίνεται πολύς λόγος για το πόσο όρθη είναι ή άποψη σχετικά με το ότι ο έγκεφαλικός θάνατος σημειοδοτεί γεγονός όριστικής και άνεπίστρεπτης καταστροφής του έγκεφάλου. Ό κ. καθηγητής έπισημαίνει έπίσης ότι το θέμα της «δωρεάς» όργάνων από «έγκεφαλικώς νεκρούς» δότες είναι έξαιρετικά σοβαρό και κάνει πρόταση να έπιληφθεί αυτού Πανορθόδοξος Σύνοδος της Άνατολικής Όρθόδοξου Έκκλησίας.

ΛΙΤΣΑ Ι. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

ΔΙΣΚΟ

παρουσίαση

**«ΔΩΔΕΚΑ ΚΑΙ ΜΙΑ
ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ»**

Το τραγούδι, ή μουσική και ό χορός λειτουργούν ως κιβωτός μνήμης, μέσο διαχείρισης και προβολής της

έθνικης και πολιτιστικής μας ταυτότητας. Η μουσική για τους νησιώτες του Αιγαίου είναι τρόπος ζωής. Κυκλάδες, Κρήτη, Δωδεκάνησα τραγουδούν σε κάθε εύκαιρία κι έχουν στίχους της στιγμής να πούνε για το κάθε τι. Και είναι μου-

σική άνάλογη με το τοπίο. Μουσική άλέγρα, ζωντανή, παιχνιδιάρικη. Τα Δωδεκάνησα ώστόσο ξεχωρίζουν. Έίτε γιατί ήταν λίγο-πολύ άποκομμένα λόγω άπόστασης και λόγω σκλαβιάς από τον έθνικό κορμό, είτε γιατί πατούσαν στην παράδοση του άλλοτε πνευματικού κέντρου του Αιγαίου που ύπήρξε στους έλληνοιστικούς χρόνους. Τα σφουγγαράδικα τραγούδια της Καλύμνου, τα όλυμπικά τραγούδια της Καρπάθου με τη λύρα –που διαφέρει τόσο από την κρητική όσο και από την ποντιακή– και τους αυτοσχεδιασμούς, τα ροδίτικα τραγούδια του γάμου, όλα έχουν άλλα πατήματα, άλλο ρυθμό, άλλη ανάπτυξη των δρόμων της δημοτικής μας παράδοσης. Τούτη την ιδιαιτερότητα της δωδεκανησιακής μουσικής μπορεί κανείς να συναντήσει ακούγοντας αυτή τη συλλογή, όπου συμμετέχουν γνωστοί έρμηνευτές όπως ό Γιάννης Πάριος, ή Γλυκερία, ό Παντελής Θαλασσινός, ή Μαριώ και άλλοι αξιόλογοι.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ο σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ...»

«Η ΑΚΑΡΠΙΑ»

(Λουκ. 5-15)

Μία από τις ωραιότερες παραβολές είναι εκείνη του σπορέως. Και κάθε φορά, τέτοια εποχή, σε περίοδο σποράς, που την ακούμε μάς ευχαριστεί, μάς διδάσκει, μάς φωτίζει. Κι αυτό που υπολείπεται τώρα να κάνουμε είναι να πάρουμε το δίδαγμα μας. Ή μάλλον να πάρουμε ένα από τα πολλά διδάγματα της. Και το κυριότερο από αυτά, ως πούμε, είναι το ότι «σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ».

Δηλαδή, όπως ο σπόρος σπέρνεται στη γη έτσι και ο Λόγος του Θεού σπέρνεται στις ψυχές των ανθρώπων. Και όπως από τη σπορά περιμένει κανείς καρπό, έτσι και από το κήρυγμα του θείου λόγου περιμένει ο Θεός καρποφορία.

Γιατί ο σπόρος μοιάζει με το λόγο του Θεού; Γιατί έχει πολλές καταπληκτικές ομοιότητες. Τι είναι ο σπόρος; Οί σπόροι γενικά; Είναι μικροί και ασήμαντοι κόκκοι. Ποιός τους υπολογίζει; Ποιός όταν τους βρεί σκόρπιους στο δρόμο, σκύβει να τους μαζέψει; Κανείς. Και όμως, οι μικροί και ασήμαντοι κόκκοι, αυτοί μάς δίνουν ψωμί και τρώμε. Αυτοί μάς συντηρούν, μάς εξασφαλίζουν τη ζωή. Σκεφθείτε τί θα γίνει, αν λείψουν από το πρόσωπο της γης. Πείνα θα επικρατήσει, θάνατος και άφανισμός.

Ο σπόρος είναι ο λόγος του Θεού; Γιατί δηλαδή μοιάζει με το σπόρο ο λόγος του Θεού; Γιατί ο λόγος του Θεού, όταν ακούμε το Ευαγγέλιο, τη θεία διδασκαλία, μάς χαρίζει την πνευματική ζωή. Η ψυχή μας φωτίζεται, ζωογονείται, αγιάζεται. Δεν έχουμε λόγο Θεού; Τότε έχουμε λιμό και πείνα και ψυχικός θάνατος επικρατεί. Τυφλές, άτροφικές, πειναλέες των ανθρώπων οι ψυχές, ζητούν να χορτάσουν με τα ξυλοκέρατα της άμαρτίας και της πλάνης, για να βρουν οι ταλαίπωρες τον αιώνιο θάνατο.

Θέλουμε αποδείξεις για τη δύναμη που κρύβει ο λόγος του Θεού; Να αναφέρουμε τρία παραδείγματα:

α) **Με το λόγο του Θεού δημιουργήθηκε ο κόσμος.** Αυτός ο κόσμος, το σύμπαν ολόκληρο, το άπεραντο, το άχανές που βλέπουμε και μέσα στο οποίο ζούμε. Θυμηθείτε τί λέει η Άγία Γραφή: «Είπε ο Θεός: γενηθήτω φώς, και έγινετο φώς... γενηθήτω στερέωμα και έγινετο... βλαστησάτω η γη βοτάνη και έβλαστησεν...! κ.ο.κ.

Πρωτοπρ. κ. Στυλιανού Άνανιάδη,

Ι. Μ. Δημητριάδος και Άλμυρού

β) **Με το λόγο του Θεού ανασταίνονται οι νεκροί.** Ποιοί νεκροί; Οί νεκροί ψυχικά και ήθικά. Οί φαῦλοι, οί ακόλαστοι, οί έγκληματίες!... Πόσοι και πόσοι που άκουσαν ένα ευαγγελικό κήρυγμα, άμέσως ξυπνούν, ανασταίνονται, αλλάζουν και γίνονται από θηρία άρνια, τα κτήνη άνθρωποι, οί κακούργοι άγγελοι. Πώς; Με τη δύναμη τη μυστική του λόγου του Θεού. Άλλά και

γ) **Με το λόγο του Θεού θα γίνει και των νεκρών ή Άνάσταση.** Η κοινή από τους τάφους άνάσταση κατά τη Δευτέρα Παρουσία. Όστόσο, ο Κύριος έξηγήσε ότι από τους τέσσερις σπόρους μόνον ο ένας καρποφόρησε. Οί άλλοι τρεις χάθηκαν. Το αποτέλεσμα ήταν μηδενικό. Άπόδοση καμία. Ποιά λοιπόν

Τα αίτια της άκαρπίας; Για την άκαρπία δεν φταίει βέβαια ο λόγος του Θεού. Γιατί ή άπόδοση έξαρτάται από το έδαφος, όπου θα πέσει ο σπόρος. Και το έδαφος είναι οί ψυχές και οί καρδιές των ανθρώπων.

Έτσι μερικές ψυχές μοιάζουν με «πατημένο δρόμο» γιατί έχουν σκληρύνει από τη ραθυμία, την πνευματική τεμπελιά, την άμέλεια και την άμαρτία. Άλλοι πάλι άκροατές του θείου λόγου μοιάζουν με το «πετρώδες έδαφος», που είναι ο έγωισμός, ή φιλαυτία και τα παρόμοια πάθη της ψυχής. Οί άνθρωποι της τρίτης κατηγορίας είναι εκείνοι που ή ψυχή τους μοιάζει με «άγκαθότοπο» και άγκάθια είναι ή βιομέριμνα, ή άγωνιώδης άγχωτική φροντίδα της ζωής, οί ύλικές και σαρκικές άπολαύσεις στις όποιες ρίχνονται οί τέτοιοι άνθρωποι με πάθος. Τέλος, υπάρχουν και οί «καλλιεργημένες» ψυχές, με την άγαθή διάθεση, προθυμία και άποδοχή που ή καρποφορία τους ήταν εκατονταπλάσια.

Άγαπητοί άδελφοί, ο οὐράνιος γεωργός των ψυχών μας περιμένει καρπούς από τον καθένα μας. Μάς προσφέρει άφθονο για χρόνια το λόγο Του. Ζητεί όμως άπόδοση και καρποφορία. Το περιμένει και το ζητεί να Του παρουσιάσουμε στη ζωή μας καρπό πολύ, πλούσιο, εκατονταπλάσιο. Είθε να το κάνουμε.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

Στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
καί των Ίερων Μητροπόλεων

Τò σχολικό συγκρότημα που κατασκεύασε ή ΜΚΟ Άλληλεγγύη στο Χαλέπι τής Συρίας έπισκέφθηκε ό διευθύνων σύμβουλος τής Όργάνωσης κ. Κ. Δήμτσας (Ίούλιος 2008).

Οί Άναγνώστες και οι Υποϊηήφιοι Κληρικοί τής Ί. Μ. Χαλκίδος με τόν Σεβ. κ. Χρυσόστομο στην Ί. Μ. Γαλατάκη με άφορμή τήν έορτή των 630 Θεοφόρων Πατέρων τής Δ' Οικ. Συνόδου (12-13 Ίουλίου 2008).

Άπό τήν τελετή λήξεως κατασκηνωτικής περιόδου κοριτσιών στην Ί. Μ. Κερκύρας (01.08.08).

Τρία πυροσβεστικά αυτοκίνητα δώρισε σε ισάριθμους πυρόπληκτους δήμους ή Ί. Μ. Κορίνθου (20.0.08).

Ό Σεβ. Λαρίσης κ. Ίγνάτιος προέστη των πανηγυρικών λατρευτικών έκδηλώσεων για τήν έορτή τής Άγίας Μαρίας στην φερόνυμη Ί. Μονή στο Άργος (17.08.08).

Άπό τὰ έγκαίνια του Πνευματικού Κέντρου Ί. Μ. Ναού Μεταμορφώσεως Έρμουπόλεως, από τόν Υπ. Έσωτερικών κ. Πρ. Παυλόπουλο (16.08.08).

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταξ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Α.Θ
Αριθμός Άδειας
10

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθηναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203

Λόγος ν', ακούς Ραδιόφωνο

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

